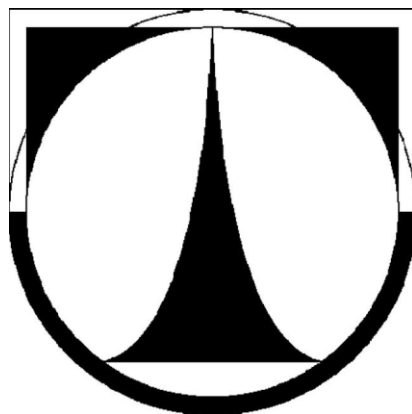


# TECHNICKÁ UNIVERZITA LIBEREC

Katedra českého jazyka a literatury



## **Prvky mluvenosti a psanosti v tištěném interview**

bakalářská práce

**Vedoucí práce:** prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

**Vypracovala:** Zuzana Šimková

**Katedra:** Katedra českého jazyka a literatury

**Studijní program:** FILOLOGIE

**Studijní obor:** Český jazyk a literatura

**Prvky mluvenosti a psanosti v tištěném interview**

Features of Orality and Literacy in Written Interviews

**Bakalářská práce:**

**Autor:**

Zuzana Šimková

**Podpis:**

.....

**Adresa:**

Diamantová 1905

Turnov 511 01

**Vedoucí práce:** prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

**Počet**

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
46	0	0	1	17	5

V Liberci dne: 20. 4. 2012

**TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI**  
**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ**

Katedra českého jazyka a literatury

**ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**  
**(pro bakalářský studijní program)**

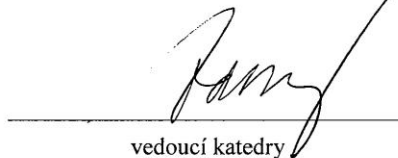
pro (kandidát): Zuzana ŠIMKOVÁ  
studijní obor (kombinace): filologie - český jazyk a literatura  
Název BP: **Prvky mluvenosti a psanosti v tištěném interview**  
Název BP v angličtině: **Features of Orality and Literacy in Written Interviews**  
Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.  
Konzultant:  
Termín odevzdání: duben 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 12. 10. 2010



děkan



vedoucí katedry

Převzal (kandidát): \_\_\_\_\_

Datum: \_\_\_\_\_

Podpis:



- Název BP: PRVKY MLUVENOSTI A PSANOSTI V TIŠTĚNÉM INTERVIEW
- Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.
- Cíl: Analyzovat současné české interview v českých tištěných médiích z hlediska napětí mluvenosti a psanosti
- Požadavky: 1. prostudovat odbornou literaturu  
2. shromáždit korpus tištěných interview různých zaměření  
3. kvalitativní analýza shromážděných materiálů z hlediska uplatnění funkce mluvenosti a psanosti  
4. shrnutí a zhodnocení výsledků, formulace závěrů
- Metody: Lingvistická a stylistická analýza textu
- Literatura: ČMEJRKOVÁ, Světa : Jazyk, média, politika. Vyd.1. Praha : Academia, 2003. 258 s. ISBN 80-200-1034-3.  
DANEŠ, František : K mluvenosti a psanosti ve vědecké komunikaci. In Termina 94, s. 203 - 208.  
DANEŠ, František - JEDLIČKA, Alois - HÁLA, Bohuslav : O mluveném slově. 1. vyd. Praha : SPN, 1954. 121 s. Metodické příručky.  
OSVALDOVÁ, Barbora - HALADA, Jan : Encyklopedie praktické žurnalistiky. 1. vyd. Praha : Libri, 1999. 256 s. ISBN 80-85983-76-1.  
OSVALDOVÁ, Barbora - KOPÁČ, Radim : Rozhovory o interview. vyd. 1. Praha : Karolinum, 2009. 166 s. ISBN 978-80-246-1618-6.  
RUB-MOHL, Stephan : Žurnalistika:komplexní průvodce žurnalistikou. 1. vyd. Praha : Grada, 2005. 292 s. ISBN 80-247-0158-8.

## Čestné prohlášení

**Název práce:** Prvky mluvenosti a psanosti v tištěném interview  
**Jméno a příjmení autora:** Zuzana Šimková  
**Osobní číslo:** P08000076

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 20. 3. 2012

---

Zuzana Šimková

## **Poděkování**

Ráda bych poděkovala panu prof. PhDr. Karlu Šebestovi, CSc., za jeho vstřícný a ochotný přístup a jeho rady a připomínky během psaní mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala PhDr. Alexi Röhrichtovi za jeho cenné rady, týkající se především formátování bakalářské práce.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině za pomoc a podporu během studia.

## **Anotace**

Tématem této bakalářské práce je uplatňování funkce prvků mluveného a psaného vyjadřování v interview zveřejněných v novinách *Mladá fronta Dnes* a v časopise *Žena a život*. Úvodní kapitoly jsou nadále věnovány vymezení pojmu interview a charakteristice mluveného a psaného jazyka, vlastní analýza je věnována analýze výskytu a využití prvků mluvenosti a psanosti ve dvou základních typech tištěného interview – interview komentářového a interview portrétního.

**Klíčová slova:** interview, mluvený jazyk, psaný jazyk, žurnalista

## **Annotation**

The thesis deals with the application of the function of spoken and written expression elements used in the interviews published by the daily newspaper *Mlada fronta* (Young Front Today) and the magazine *Žena a život*. The opening sections are (then) devoted to the description of the term „interview“, and to the characteristics of the spoken and written language. The analysis itself deals with the analysis of the occurrence and usage of the speaking and writing elements in two basic types of a printed interview – a commenting one and a portraying one.

**Key words:** interview, spoken language, written language, journalist

## Obsah

Úvod.....	9
1 Interview .....	10
1. 1 Typy interview .....	11
1. 2 Témata interview .....	13
2 Mluvenost vs. psanost.....	15
2. 1 Míra připravenosti a nepřipravenosti .....	17
2. 2 Specifičnost mluvenosti a psanosti .....	18
2. 3 Novinová a časopisecká interview mezi mluveností a psaností .....	19
2. 4 Rozdíly mezi mluveností a psaností .....	21
3 Postup práce a charakteristika zvoleného materiálu .....	24
3. 1 Cíl a postup práce .....	24
3. 2 Zvolený materiál .....	25
Žena a život.....	25
MF Dnes .....	26
6 Analýza portrétních interview v časopise Žena a život .....	27
6. 1 Anděla strážného jsem nechala letět .....	27
6. 2 Shrnutí.....	29
7 Dítě vás rozhodně o nic nepřipraví. ....	30
7. 1 Shrnutí.....	31
8 Doma chci muže, ke kterému budu vzhlížet.....	33
8. 4 Shrnutí.....	35
9 Analýza komentářového interview v periodiku MF Dnes.....	36
9. 1 Zaplaťpánbůh, že špína vylézá ven.....	36
9. 2 Shrnutí.....	39
10 Já nezametám .....	40



10. 1 Shrnutí.....	41
11 Systém selhal, zrušme strany. ....	42
11. 1 Shrnutí.....	43
Závěr .....	44
12 Seznam použité literatury .....	45
13 Seznam příloh .....	47
Interview s Leošem Hegerem (MF Dnes 24. března 2012).....	47
Interview s Hanou Zagorovou (Žena a život, č. 8/2012).....	52
Interview se Soňou Norisovou (Žena a život, č.3/2012) .....	55
Interview s Jaroslavem Popelkou (MF Dnes, 29. března 2012).....	58
Interview s Vlastimilem Rampulou (MF Dnes, 27. března 2012).....	62

## Seznam použitých zkratek a symbolů

AS	= Anna Stropnická
BT	= Barbora Tachecí
HZ	= Hana Zagorová
JR	= Jaroslav Popelka
JK	= Jana Klímová
LH	= Leoš Heger
MF Dnes	= Mladá fronta Dnes
SN	= Soňa Norisová
VR	= Vladimír Rampula
ŽaŽ	= Žena a život

## Úvod

Prolínání prvků mluveného a písemného vyjadřování je typickým rysem komunikace dneška, především v oblasti komunikace mediální. Poslední dobou je stále častější pronikání prvků nespisovné češtiny do češtiny spisovné. Tohoto pronikání si můžeme povšimnout nejen v soukromé, ale i ve veřejné komunikaci. Je tedy nutné, aby prostředky veřejné komunikace zaručovaly kultivované a spisovné vyjadřování, jelikož v mnoha případech ovlivňují naše názory, postoje, ale především právě naše vyjadřování. Souvisí to zejména s technologickým vývojem, který přispívá ke stírání některých hranic mezi mluveností a psaností např. při komunikaci prostřednictvím internetu. Předložená bakalářská práce se zabývá jedním z tradičnějších žánrů, v němž protiklad mluvenosti a psanosti hraje významnou roli, respektive, v němž se mluvenostní prvky záměrně využívají k dosažení specifických efektů – s psaným žurnalistickým interview.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První část, teoretická, představuje interview jako žánr, okrajově jeho vývoj a členění a dále také pojmy s interview spjaté - mluvený a psaný jazyk. V praktické části se zaměřím na analýzu tištěných médií v časopise *Žena a život* a v periodiku *Mladá fronta Dnes*, kde budeme pozorovat, jak se daná interview liší z hlediska napětí mluvenosti a psanosti a také, jak nespisovná čeština proniká do češtiny spisovné. Na základě analýzy dvou rozdílných typů interview (portrétního a komentářového) chci ukázat, jakou roli v něm mohou hrát rysy mluvenosti a psanosti a jakou funkci v interview plní.

## 1 Interview

Výraz interview pochází z francouzského slova *entrevoir*, později převedeno do anglického *inter* a *view*, znamenající v angličtině rozhovor nebo také schůzka. *Interview je žurnalistická metoda, jak získat informace. Jedná se o dialog, sled otázek a odpovědí, v němž partneři na rozdíl od diskuse mají jasně stanovené role tazatele a odpovídajícího. Interviewovaná osoba je veřejně známá nebo vynikající v nějakém oboru, jejíž názory zaujmou recipienty.*<sup>1</sup> Novinář, který řídí interview, si vybírá téma, klade otázky a zachycuje atmosféru setkání. Odpovědi dotazovaného později zpracovává do finální podoby, přičemž může pozměnit formulaci či slovosled. U interview je velmi důležitá autorizace. Autorizací rozumíme souhlas interviewovaného s konečnou verzí rozhovoru před otištěním do novin. Autorizace není v některých periodikách úplně běžná, např. v bulvárním tisku, ale je dobré ji dělat. Tím, že žurnalista udělá s recipientem autorizaci, vyhne se možným problémům, které by mohly do budoucna nastat. Pokud autorizace neuskuteční, je velice časté, že recipient novináře obviní z toho, že si některé věci vymyslel a nejsou pravdivé.<sup>2</sup>

Jedním z hlavních cílů interview je seznámit recipienty s názory, plány, ale také do jisté míry s osobním životem a soukromím určité osobnosti. Interview může být mluvené nebo psané. Mluvený rozhovor můžeme shlédnout v televizi, nebo si jej poslechnout v rádiu. Z hlediska rozřazení a žánru ho řadíme do publicistiky, nebo zpravodajství. V takovém případě platí, že je rozhovor buď „živý“ nebo „sestříhaný“. Rozhlasové a televizní interview se ve srovnání s interview tištěným vyznačuje některými specifickými rysy. Řadíme sem dynamičnost, působení paralingvistických prostředků nebo emocionalita hlasového výrazu. *Ve vývoji žánru se rozlišilo několik forem rozhlasového interview, a to – zpravodajské interview, reportážní interview, portrétní interview, komentující interview a rozborové interview.*<sup>3</sup> V dnešní době je běžně používané interview mluvené i psané. Z hlediska stylistiky psaného interview však můžeme říci, že repliky a výpovědi dotazovaného bývají značně stylisticky a formulačně upravené, ale prvky mluvenosti se

---

<sup>1</sup> Osvaldová, Barbora - Halada, Jan. Encyklopedie praktické žurnalistiky. 1. vyd. Praha: Libri, 1999

<sup>2</sup> Tamtéž.

<sup>3</sup> Osvaldová, Barbora - Halada, Jan. Encyklopedie praktické žurnalistiky. 1. vyd. Praha: Libri, 1999.

žurnalista snaží v textu zachovat. A to především proto, aby byla zachována autenticita celého projevu.<sup>4</sup>

Interview můžeme dělit na strukturované a nestrukturované. Strukturované interview se skládá z předem připravených specifických otázek na dané téma. Žurnalista při takovém interview neodbočuje od seznamu otázek v určeném pořadí, nemění je. Strukturované interview se většinou skládá pouze z otázky a přímé odpovědi. Interview nestrukturované je značně volnější, i když může používat stejný druh otázek jako strukturované interview, jeho styl je však více uvolněný a nekompromisní.<sup>5</sup> Nestrukturované interview vyžaduje schopnost rychle reagovat otázkou na odpověď recipienta.

Hlavním účelem interview je pravdivě a objektivně osvětlit nějaký fakt. Charakteristickým rysem interviewového dialogu je především asymetričnost. Zatímco např. v běžném konverzačním dialogu se partneři v podstatě střídají v kladení otázek a v odpovídání na ně, v interview mají partneři komunikace (novinář a interviewovaná osoba) zpravidla neměnné postavení. Jeden se ptá, druhý odpovídá; jejich role se nestřídají. Typickou formou je *jakási neustálá slovní konverzace mezi dvěma na sobě nezávislými veličinami. Tato nepřetržitá, ale časově omezená slovní potyčka, vytváří dramatickou stavbu sdělené skutečnosti.*<sup>6</sup> Interview není možno považovat za diskusi, jedná se totiž o stylizovaný dialog, interview musí mít tzv. hlavu a patu, což zmiňuje v knize *Rozhovory o interview* Barbora Osvaldová: „*Každý rozhovor je potřeba zpracovat, vynechat vycpávky a hluché pasáže, střídat kratší a delší odpovědi a celkově vést interview k vyhocení, někdy i k pointě.*“<sup>7</sup>

## 1. 1 Typy interview

1. Interview se může konat bezprostředně po nějaké události, při níž interviewovaná osoba vynikla. *Takový rozhovor má význam jen tehdy, může-li být zveřejněn co nejdříve (interview s politikem po návratu z jednání, interview s vítězem etapy Závodu míru bezprostředně po skončení etapy). Rozhovor je soustředěn na velmi krátké časové období činnosti interviewované osoby. Mluví se v podstatě o tom, jak*

---

<sup>4</sup> Štorkán, Karel - Bauman, Milan. *Umění interviewu*. 2. přeprac. vyd. Praha: Novinář, 1983.

<sup>5</sup> Tamtéž.

<sup>6</sup> Tamtéž.

<sup>7</sup> Osvaldová, Barbora. *Rozhovory o interview*. s. 6

*bylo dosaženo úspěchu, jak probíhala jednání apod.*<sup>8</sup> Bývá vysílán v rozhlasu nebo v televizi, popřípadě otištěn brzy po události.

2. S některými osobnostmi se konají interview častěji - třeba pravidelně v jednom časopise. Otázky se pak soustřeďují jen na nedávnou minulost, přítomnost a blízkou budoucnost. Ani tyto rozhovory nejsou tematicky rozptýleny, drží se jednoho tematického okruhu.
  
3. Jiného charakteru jsou interview, kde v popředí není tolik interviewovaná osoba, jako spíše nějaké věcné téma, odborný problém apod. *Interviewovaný může být více či méně v pozadí - to záleží na mnoha okolnostech. V interview s odborníky jistých profesí podává dotazovaná osoba informace o odborném problému, o výsledcích v oboru, o dokončené etapě práce apod. V těchto interview bývá zpravidla méně kontakto- vých a situačních prvků. Tyto rozhovory se značně liší - jinak bude vypadat interview v časopise určeném úzkému kruhu odborníků a jinak v časopise určeném širší veřejnosti. Na odborné téma se někdy konají i rozhovory řady odborníků, diskuse, besedy; jsou usměrňovány editorem. Ten se snaží především o to, aby se rozhovory držely daného tématu a aby dostali slovo všichni přítomní.*<sup>9</sup> Besedy vysílané televizí nebo rozhlasem se samozřejmě značně liší od besed otištěných v novinách nebo časopisech, a to jak po stránce věcné uspořádanosti, tak i po stránce jazykové.
  
4. Někdy odpovídají na otázky novinářů zcela neznámí lidé; zkoumá se např. názor veřejnosti na určitý problém, tj. provádí se anketa (ústní nebo písemná). Reportéři mohou zjišťovat na ulici názory kolemjdoucích osob. Jen ojediněle se setkáme s člověkem, kterému mikrofon nepůsobí žádné potíže. Zpravidla je toho na mluvčího příliš mnoho najednou: odpovídá do mikrofonu, měl by zaujmout stanovisko k nějakému problému a ještě toto stanovisko souvisle formulovat. Většinou - není-li

---

<sup>8</sup> Macháčková, Eva. Rozhovor s významnými osobnostmi. *Naše řeč*. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6231>

<sup>9</sup> Tamtéž.

rozhovor opravdu připravený - se od mluvčích mnoho nedozvíme. Interviewovaný tu není v podřízeném postavení.

5. Blízko k interview mají některé zvláštní případy dialogů. *Máme na mysli rozhovory s lidmi, kteří se odpovídáním na dotazy „živi“.* Odpovídají na různé otázky z publika (Šimkův *Pedagog ve výslužbě v Mladém světě*, Horníčková *Odpovědná*) a musí na ně vtipně a pohotově odpovídat. V jiných případech (Horníčkovy *Hovory přes rampu*) nejde o situační komiku, jako spíše o to, aby se do odpovědi na otázky týkající se různých životních příhod dostala i zobecnění, hodnotící soudy, životní moudrost.<sup>10</sup> Tento druh rozhovoru má k interview poměrně blízko; rozdíl je především v tom, že otázky nekladou profesionálové, ale lidé z publika. Z toho vyplývá, že pořadí otázek je náhodné a otázky jsou tematicky rozptýleny.<sup>11</sup>

Jestliže interviewovaný poskytuje interview, znamená to, že je ochoten odpovídat na otázky. Nemusí odpovídat na všechno, může některou otázku přejít mlčením, nebo říci, že k určité otázce se vyjadřovat nechce. Aby se však rozhovor mohl vůbec uskutečnit, musí na některé otázky odpovídat. Pověštinou z toho pro ni plynou jisté výhody. Předpokládá se, že interview bude otištěno v denním tisku nebo v časopise, nebo bude vysíláno hromadnými sdělovacími prostředky. Dobré interview zvýší popularitu osobnosti. Uvědomme si, že adresátem jejich odpovědí není vlastně jen novinář, nýbrž velké množství čtenářů (posluchačů). Nemůže mu být tedy lhostejné, jak bude své odpovědi - určené vlastně široké veřejnosti - formulovat. Proto se věnuje péče i dodatečné úpravě, autorizaci.<sup>12</sup>

## 1. 2 Témata interview

Na začátku novinář někdy uvádí stručný životopis a pak začíná otázkami z přítomnosti. Jindy se vyptává i na začátky - na zážitky z dětství, na rozhodování o budoucím studiu a povolání, na názory rodičů, na studium, jaké začátky práce, první angažmá apod. Snad nejvíce pátrá po momentu, který přinesl úspěchy, který způsobil obrat v dosavadním životě. Proč interviewovaná osoba v určité činnosti vynikla, zda měla

---

<sup>10</sup> Macháčková, Eva. Rozhovor s významnými osobnostmi. *Naše řeč*. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6231>

<sup>11</sup> Tamtéž.

<sup>12</sup> Tamtéž.

mimořádné schopnosti, pevnou vůli, nesmírnou píli? Hrála tu svou roli náhoda, štěstí? Novinář často odhaluje rub slávy - léta dřiny, příprav. Interviewovaná osoba může vykládat i o svých nezdarech a neúspěších. Pro veřejnost jsou zajímavé i otázky týkající se rodinného života, výchovy dětí, využití volného času, zájmů, vztahu k jiným lidem - kolegům, přátelům, mluví se o předchůdcích, následovnicích a vzorech. Rozhovor se může dostat do obecnější polohy: hovoří se o pěkných a nepěkných lidských vlastnostech, o hodnotách, o obecných otázkách týkajících se např. morálky apod. Už v průběhu interview, zvláště však na konci se mluví o plánech do budoucna a provádí se bilance.<sup>13</sup>

---

<sup>13</sup> Macháčková, Eva. Rozhovor s významnými osobnostmi. *Naše řeč*. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6231>



## 2 Mluvenost vs. psanost

Rozdíl mezi mluveností a psaností bývá často zdůrazňován tak, že se vymezují dva různé jazyky, nebo se naopak popírá samostatná existence těchto dvou forem vyjadřování.<sup>14</sup> Ve stylových oblastech se však nepochybně projevují rozdíly mezi projevy psanými a mluvenými. Tyto projevy se liší především mírou vázanosti na komunikační situaci, náročnosti zpracování tématu.

Mluvený projev má z hlediska užitých jazykových prostředků své zvláštnosti. K nim patří časté eliptické vyjadřování, větné i textové výstavby, nedokončování výpovědi, apoziopeze, anakoluty a jiné nepravidelnosti. Mnohé v projevu dokreslují gesta a mimika autora, popř. adresáta, mimojazykové prostředky, neverbální prostředky, které doprovází řeč.<sup>15</sup>

V mluveném projevu je také významná intonace, jeho frázování (členění), síla hlasu, užívání pauz, tempo řeči (parajazykové prostředky). Mluvené projevy narozdíl od psaných bývají bezprostřednější, citově zabarvenější, protože směřují přímo k posluchači a reagují na jeho chování. Mluvený projev klade na mluvčího jiné nároky než projev psaný. Mluvčí upravuje tempo tak, aby ho posluchač stačil vnímat a zároveň se nenudil. S ohledem na posluchače mluvčí frázuje (člení větný projev na kóla, větné úseky a používá pauzy), zdůrazňuje to, co má být zdůrazněno, odstiňuje intonačně i silou hlasu projev tak, aby nebyl monotónní, apod.<sup>16</sup> Mluvené komunikáty bývají ve srovnání s psanými spontánní a jsou spjaty s konkrétní situací, během které verbální komunikace probíhá. Dále také poskytují přímý kontakt s adresátem. Jedná se o kontakt přímý a zamyšlený monolog může přejít v dialog, přímý mluvený kontakt je realizován ve střídajících se replikách. Pro komunikáty mluvené bývá charakteristická neformálnost, vždy vázanost na situaci, za které komunikace probíhá, bývá dynamičtější, konkrétnější.<sup>17</sup>

Účinek jazykového vyjádření v mluveném projevu podtrhují paralingvální, jak již bylo zmíněno výše. Patří sem např. zvukové prostředky. Mluvčí může měnit tempo projevu, výšku a sílu hlasu a docílit zvýraznění komunikace vhodně zvolenou intonací a dynamičností. Dále se na mluvené komunikaci také podílí extralingvální prostředky, např.

---

<sup>14</sup> Čechová, Marie. Čeština - řeč a jazyk. 3., rozš. a upr. vyd. Praha: SPN, 2011.

<sup>15</sup> Tamtéž.

<sup>16</sup> Tamtéž.

<sup>17</sup> Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva. Současná stylistika. Vyd. 1. Praha: NLN, 2008.

gestikulace, mimika. Tyto prostředky doprovázejí každý mluvený projev a také záměrně vyjadřují emocionální postoj mluvčího k obsahu komunikace a vztah k adresátovi.<sup>18</sup>

Psaný projev musí být formulován přesněji, explicitněji, úplněji, aby bylo z projevu jasné, co přesně autor míní. Proto také je psaný projev náročnější na vyjadřování souvislostí a vztahů, je pro něj typická propracovanější větná a textová výstavba a pečlivější volba jazykových prostředků než pro projev mluvený. Rozdíl mezi mluveností a psaností bývá zdůrazňován tak, že se vymezují dva různé jazyky, nebo se naopak popírá samostatná existence těchto dvou forem vyjadřování, nepochybně mezi mluveností a psaností – přes uvedené rozdíly nelze vést ostrou hranici, neboť existují projevy, jež jsou sice formou psané nebo tištěné, avšak nepřipravené, spontánní, neveřejné až soukromé. Takové mají kombinované rysy mluvenosti a psanosti, což je např. u mailové pošty.<sup>19</sup> V psaném projevu nahrazujeme nepřítomnost zvukových prostředků prostředky gramatickými. Autoři užívají různých typů a barev písma, odlišných způsobů podtrhávání, grafická úprava řádků. Dále mají možnost text členit na odstavce, či osamostatňovat repliky v dialogu.<sup>20</sup>

Z hlediska jazykového mají společné obecnější gramatické rysy, i velkou lexikální část a právě existence společné základny vytváří předpoklad pro vzájemnou prostupnost vyjadřovacích prostředků, pro možnost volby mezi nimi, a v neposlední řadě i pro možnost výsledný výběr a uspořádání porovnávat. Mluvenost a psanost může být jedním z vodítek, podle něhož se při výběru a uspořádání jazykových prostředků, řídíme. Mluvenost nebo psanost jsou jednoznačné. Zdánlivě existují primárně psané texty, ve skutečnosti však zvukově realizované projevy, jsou dokonce základní pro obsahově významnou komunikaci, u nich jsou však typické rysy mluvenosti pouze naznačeny. Rysy, odlišující mluvené a psané projevy, jsou založeny na tom, že mluvený projev je ve své podstatě kontinuální a v jednotlivém výpovědním úseku jsou jednotky (slabiky, slova) zvukově spojeny natolik, že plynule přecházejí jedna v druhou, zatímco psaná formy je diskontinuitní.<sup>21</sup>

---

<sup>18</sup> Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva. *Současná stylistika*. vyd. 1. Praha: NLN, 2008.

<sup>19</sup> Čechová, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. 3., rozš. a upr. vyd. Praha : SPN. 2011.

<sup>20</sup> Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva. *Současná stylistika*. vyd. 1. Praha: NLN, 2008.

<sup>21</sup> Krčmová, Marie. *Mluvenost a psanost jako slohotvorné činitele*. Dostupné z:

<http://www.muni.cz/research/publications/706100/>

## 2. 1 Míra připravenosti a nepřipravenosti

Komunikační proces je ovlivňován vzájemným vztahem tazatele a odpovídajícího, sledujeme mezi nimi oscilaci mezi pólem veřejným/neveřejným, oficiálním/neoficiálním, připraveným/nepřipraveným atd.

Složitým procesem při vzniku interview je pohyb mezi mluveností a psaností (pokud se nejedná o rozhovor, který je realizovaný pouze v písemné formě a to pomocí otázek a odpovědí). V dnešní době se můžeme setkat s takovým typem interview, které má značně neformální podobu a to především díky tomu, že na někoho může působit až příliš spontánně, nebo dokonce nepřipraveně. Z hlediska mluvenosti a psanosti můžeme tedy sledovat několik rysů, na které poukazuje Jana Hoffmannová v článku *Interview: mezi mluveným a psaným textem*. Zmíněné rysy jsou především doklady toho, že během interview dochází k procesu mluvenosti i psanosti, které se na vzniku interview podílí.

- *Novinář si připravuje otázkový podklad, tj. psaný text*
- *Novinář orálně realizuje svůj psaný text, což je pomezí textová forma mezi mluveností a psaností*
- *Zpovídaná osobnost produkuje spontánní mluvený text, pokud ovšem rovněž jen nereprodukuje v mluvené formě odpovědi písemně připravené*
- *Novinář (případně) přepisuje text z magnetofonového záznamu: vzniklý psaný význam mluveného projevu je opět typickou pomezí formou*
- *Novinář text upravuje, stylizuje, píše text výsledný, který má být zveřejněn tiskem, dostává se tedy výrazně na pól psaného textu*
- *Interviewovaná osobnost vyjádří své připomínky písemně nebo ústně (autorizace), novinář jich využije při definitivní úpravě textu<sup>22</sup>*

Kromě nejpodstatnější oscilace mezi mluveností a psaností, nebo chceme-li jinak, mezi mluveným a psaným textem, je další podstatná oscilace mezi přímým a nepřímým kontaktem komunikantů. Za přímý kontakt je považována druhá fáze rozhovoru, neboli fáze vlastního rozhovoru, dále pak může být přímý kontakt také ve fázi, kdy se novinář a

---

<sup>22</sup> Hoffmannová, Jana. Interview: mezi mluveným a psaným textem. *Naše řeč*. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>

dotazovaný podílí na závěrečné autorizaci interview. Při recepci psaného textu čtenářem je kontakt rozhodně nepřímý a také ve fázích zbývajících – při vlastní přípravě novináře a autorské textaci rozhovoru, se jedná o nepřímý kontakt, který má spíše přípravný, pomocný a doplňkový charakter. Ještě bych zmínila relativizaci rozdílu monologičnosti a dialogičnosti. Komunikace tohoto typu může mít podobu skutečného, vyrovnaného dialogu s pravidelným střídáním komunikačních rolí, povětšinou však přechází v monolog, v dílčí monology odpovídajícího.<sup>23</sup>

Ve veřejné komunikaci jsou časté komunikáty předem připravené v tezích, bodech a v důsledku toho mohou být jazykově dokonalé. Primární psaná forma může sloužit jako východisko k sekundární mluvené komunikaci, psané texty mohou být druhotně pronášené jako bezprostřední projevy. Komunikáty spontánní, nepřipravené, nebo také bezprostřední mají většinou zastoupení v polooficiálních nebo neoficiálních projevech. Důsledkem spontánnosti, např. u dialogu při nemožnosti jakékoliv předcházející přípravy, bývá nepromyšlený výběr výrazu, časté nemotivované opakování, přemíra zájmen a celková nepropracovanost z hlediska syntaktického (včetně jazykových chyb). Některé z mluvených projevů bývají připravené, např. rétorické projevy, oficiální slavnostní řeči. Z psaných projevů bývá zcela spontánně realizována jen osobní korespondence.<sup>24</sup>

V knižní publikaci *K otázkám specifičnosti mluveného slova* od autora Jana Tůmy se autor zmiňuje o tom, že: *...projev psaný (tištěný) má sice přednost ve své trvanlivosti, avšak mluvený projev je mnohem bezprostřednější a individuálnější... Projev psaný (tištěný) dovoluje čtenáři vracení, opakování, popř. přerušování, kdežto projev mluvený může přerušit mluvčí, aby se opravil, něco zdůraznil, popř. jistou myšlenku opakováním zdůraznil.*<sup>25</sup>

## 2. 2 Specifičnost mluvenosti a psanosti

V mluvených textech je větší zastoupení prostředků hovorových nad knižními, s tendencí k nespisovnosti. Specifický ráz mluvené formy textu spočívá v uplatňování kontaktních prostředků. Dále se vyskytují prostředky univerbizované, v morfologické

---

<sup>23</sup> Hoffmannová, Jana. Interview: mezi mluveným a psaným textem. *Naše řeč*. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>

<sup>24</sup> Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva. *Současná stylistika*. vyd. 1. Praha NLN, 2008.

<sup>25</sup> Tůma, Jan. *K otázkám specifičnosti mluveného slova*. 1965. s. 13

rovině je zastoupena hovorovost a ze syntaktického hlediska je příznačná eliptičnost větné stavby, užívání zájmen, interdialektové jazykové jevy, zvláště slangové.<sup>26</sup>

V psaném projevu se většinou dodržují jazyková a stylová norma. Psané texty z větší části představují intelektualizované vyjadřování, ale nemusí tomu tak být vždy. Psaný projev ve většině případů zachovává neutrálnost v rovině lexikální i gramatické, v syntaxi vykazuje rysy kompaktní větné stavby s častými polovětnými konstrukcemi přívlastkovými a přístavkovými. Toto však neplatí obecně pro komunikáty každé stylové sféry. Např. některé typy interview mohou představovat komunikát se záměrnou stylizací hovornosti, bezprostřednosti, a tedy mluvnosti.<sup>27</sup>

## **2. 3 Novinová a časopisecká interview mezi mluveností a psaností**

S pojmem interview souvisí dva pojmy a to konverzacionalizace a kolokvializace. Prvním pojmem, tedy konverzacionalizací, je myšleno jisté zdůvěrnění, intimizace interview, kdy se vytrácí oficiálnost a oba dva účastníci rozhovoru se chovají neformálně a může se zdát, že získávají povahu nezávazné konverzace, právě díky neformálnosti a spontánnosti. Součástí konverzacionalizace je kolokvializace, neboli skutečnost, že při nezávazné konverzaci účastníci neváhají využít nespisovných prostředků, uvolněné syntaxe, apod. Právě výše zmíněné kolokvializaci a zvýšené a stále rostoucí neformálnosti textu se věnuje P. Mareš, který si všímá zvýšeného trendu uvolněnosti, nenucenosti, hravé spontánnosti a tzv. ležérnosti ve veřejných psaných projevech. Mareš rozděluje dva základní stupně neformálnosti v interview: první zasahuje pouze slovní zásobu a frazeologii, např. v lifestylových časopisech, zatímco stupeň druhý přenáší expresivitu a nespisovnost i do dalších rovin. Tyto dva procesy se týkají především interview psaného, tj. tištěného.<sup>28</sup>

Interview, které bylo realizováno v podobě mluvené a následně přepsáno do podoby tištěné, bylo před uvedením do novin nějakým způsobem upraveno a přepsáno, představuje transformát, který osciluje mezi mluveností a psaností. Interview, které je

---

<sup>26</sup> Čechová, Marie - Krčmová, Marie – Minářová, Eva. Současná stylistika. vyd. 1. Praha: NLN, 2008

<sup>27</sup> Tamtéž.

<sup>28</sup> Čmejrková, Světlá – Hoffmannová, Jana. Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí. 2011.

mluveným dialogem, je posléze přepsáno a ve spolupráci s dotazovanou osobou, více či méně upraveno, (autorizace by měla být provedena).<sup>29</sup>

Výslednou stylizaci rozhovoru ovlivní několik faktorů, které si dovolím zmínit. Záleží především:

- Na interviewované osobnosti, na jejím postoji k útvarům národního jazyka, k češtině spisovné a obecné, k dalším nespisovným varietám, i na tom, jak hodnotí a zařazuje, kategorizuje sama sebe, na jaké sebezpřítaci má zájem
- Na tématu, protože určitá témata přímo vyžadují spisovnou češtinu a oficiální styl vyjadřování
- Hlavně na novináři, který interview ke zveřejnění připravuje. Ten musí uvážit, nakolik zachová autentické působení bezprostředního projevu interviewované osobnosti – a nakolik přizpůsobí celkový styl interview a užití jazykové prostředky publiku svého listu, jeho vkusu a preferencím. Pokud se rozhodne ponechat v textu interview určité kolokviální prostředky, musí ještě rozlišit, zda to budou hlavně prostředky lexikální a frazeologické (např. slang), nebo zda připustí nespisovnost v tvarosloví (koncovky obecné češtiny), a v hláskosloví, či konečně zda se rozhodne pro uvolněnou syntax, blízkou nepřipravenému mluvenému projevu. Stylizace interview ze strany novináře může být záměrná a promyšlená, někdy i manipulativní – může promyšleně utvářet obraz interviewované osobnosti v očích publika: někdy se pokusí „trefit“ způsob vyjadřování osobnosti, s níž hovořil, jindy někomu „přidá“ (vylepšení jeho image tím, že jeho formulaci odpovědi posune směrem k uhlazené a bezchybné spisovnosti), a jindy někoho naopak „shodí“ (utvrdí jeho negativní obraz tím, že jeho odpovědi ponechá bez úprav, v tzv. „syrové“ podobě).<sup>30</sup>

---

<sup>29</sup> Čmejrková, Světlá – Hoffmannová, Jana. Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí. 2011.

<sup>30</sup> Tamtéž.

## 2. 4 Rozdíly mezi mluveností a psaností

Rozdíly mezi mluveností a psaností uvedl také lingvista Jiří Černý. Nyní si ukážeme charakteristické rysy obou projevů (mluveného a psaného) v následující tabulce.

<b>MLUVENOST</b>	<b>PSANOST</b>
Bezprostřednost	Trvanlivost
Improvizovanost	Přípravenost
Individuálnost	Převaha monologu nad dialogem
Srozumitelnost	Možnost používání delších souvětí
Živost	Omezená možnost používání dialektologických, hovorových nebo subjektivně zabarvených výrazů
Mimika, gestikulace	Nemožnost doprovázet jazykový projev prostředky mimojazykovými
Výraznost a působivost vyjádření	Nemožnost uplatnit některé prostředky jazykové (intonace, větný přízvuk)
Možnost rozvíjení tématu v rámci rozhovoru	Obsahová sevřenost (zpravidla se nepřeskakuje od jednoho tématu ke druhému, jak je běžné u mluvené podoby)
Možnost reakce na chování posluchačů	Nemožnost přímého kontaktu se čtenářem (např. reagování na poznámky nebo dotazy) <sup>31</sup>

---

<sup>31</sup> Černý, Jiří. Malé dějiny lingvistiky. vyd. 1. Praha: Portál, 2005.

Nyní se pokusím rozebrat některé z výše uvedených charakteristických rysů.

### **1. Trvanlivost**

Co se týká psaných rozhovorů (textů) jsou trvanlivé, neboť se většinou ukládají do databází, noviny či časopisy, ve kterých jsou rozhovory publikovány, jsou archivovány podle ročníků. V podstatě je možné psané rozhovory běžně v databázích dohledat. V dnešní době je možné některé z rozhovorů nalézt i na internetu v archivu. Oproti tomu mluvený rozhovor je povětšinou trvanlivý pouze pro danou chvíli a není možné ho archivovat.

### **2. Obsahová sevřenost**

Téma a otázky rozhovoru si většinou novinář určuje sám a má ho předem připravené, což souvisí i s dalším rysem (připravenost), ale je zcela běžné, že se téma během rozhovoru mění a rozvíjí. Dotazovaný může novináři uhýbat, odbíhat od tématu, navazovat na téma jiná, nebo dokonce nebude chtít na některé otázky odpovědět. Proto je zcela přirozené, že se rozhovor rozvíjí.

### **3. Nemožnost doprovázet jazykový projev prostředky mimojazykovými**

Mimika a gesta se zdají být na poli psaného rozhovoru nepřenosné. Gestikulaci a mimiku pozoruje u dotazovaného novinář, který jej může zachytit a přenést „na papír“ díky prostředkům nonverbální komunikace. Takovéto prostředky jsou uvedeny u dané odpovědi v závorkách, např. „*Proč toto tvrdíte?*“ (*rozhodí rukama a ušklíbne se*). Čtenář si díky tomu lépe představí, jak se dotazovaný během rozhovoru choval.

### **4. Nemožnost uplatnit některé prostředky jazykové (intonace, větný přízvuk)**

V zásadě lze v psaném rozhovoru větný přízvuk označit. A to buď podtrhnutím v textu, nebo ztučněním daného slova. Jde jenom o to, zda by laik dokázal pochopit, co tím novinář, autor textu, myslel. V rozhovoru mluveném by patrně odpovídající na větu, kterou chce zdůraznit, kladl hlasitější přízvuk, došlo by ke změně tónu hlasu. V rozhovoru psaném lze tedy klást důraz na zvolenou část slova, např. **Opravdu** to myslím vážně.



V této větě by bylo podstatné dát přízvuk na slovo opravdu, proto bychom ho zvýraznili ztučněním.<sup>32</sup>

---

<sup>32</sup>Černý, Jiří. Malé dějiny lingvistiky. vyd. 1. Praha: Portál, 2005.

## 3 Postup práce a charakteristika zvoleného materiálu

### 3. 1 Cíl a postup práce

V praktické části mé bakalářské práce se chci zabývat především porovnáním zásadního funkčního rozdílu mezi dvěma typy interview, pokud jde o využití prvků mluvenosti a psanosti. Vybrala jsem si dva základní typy interview. Prvním typem je interview komentářové, které má za úkol interpretovat a utvořit si názor na nějakou určitou věc. Jako příklad lze uvést rozhovor s ministrem zdravotnictví Leošem Hegerem z *Mladé fronty Dnes*, kde komentuje a hodnotí kampaň protestu lékařů – *Děkujeme, odcházíme*. Pokud čtenář netuší, čím se zmíněná kampaň zabývala a jaké otázky řeší, pravděpodobně mu tento druh komentářového interview nic neřekne a neosloví ho. Je tedy určitě potřeba znát okolnosti a cíl zmíněné kampaně.

Druhým typem zvoleného interview je interview portrétní. Jeho hlavním úkolem je seznámit čtenáře s nějakou významnou osobností, jejím životem a aktuálními plány, které se týkají toho, v čem významná osobnost vyniká. Tento typ interview najdeme např. v časopise *Popcorn*, *Bravo*, nebo *Žena a život*.

Na základě analýzy těchto dvou rozdílných typů rozhovorů chci ukázat, jakou roli v interview mohou rysy mluvenosti a psanosti hrát, jakou funkci v interview plní.

Zvolená interview jsem vybírala ze dvou rozdílných periodik. Prvním periodikem je časopis pro ženy *Žena a život*, kde nalezneme, jak jsem již zmínila interview portrétní. Zvolila jsem čísla časopisu, která byla vydaná na přelomu let 2011-2012, a to proto, aby interview a témata v něm, byla pokud možno aktuální. Po podrobnějším prostudování časopisů, jsem zvolila interview se třemi ženami odlišného věku. Učinila jsem tak proto, abych dokázala lépe analyzovat jejich jazykové projevy, které se dle mého názoru s postupem věku mění. Všechna tři interview z tohoto periodika mají portrétní charakter.

Jako druhé periodikum jsem zvolila deník *Mladá fronta Dnes*, který obsahuje interview komentářová. MF Dnes jsem zvolila, stejně jako v prvním případě, z aktuální doby, tedy únorová a březnová čísla letošního roku 2012. Po důkladnějším výběru jsem zvolila interview se třemi muži, kteří se pohybují v politické oblasti. Vybrala jsem je především proto, že u každého z nich lze poukázat na jiné mluvené a psané prvky.

Ve vlastních analýzách, a to v časopisecké i novinové, se pokusím sledovat užití prostředky ve všech jazykových rovinách, lexikální, morfologické, syntaktické a zejména se zaměřím na ty jazykové (resp. řečové) jevy, jejichž užití může souviset s mluveností a psaností.

1. Uplatnění spisovných a nespisovných prostředků, v projevech interviewovaného, popř. využití dalších stylově příznakových jazykových prostředků, spojených mj. s různou mírou formálnosti/neformálnosti rozhovoru, apod.
2. Zaznamenávání jevů zvukové roviny, jako jsou např. nepravidelnosti ve výslovnosti, emfatické dloužení samohlásek a další, tyto jevy se v tištěném textu mohou promítnout např. změnami pravopisu, metařečovými komentáři apod., zaznamenání dalších neverbálních projevů, např. formou komentářů a poznámek
3. Projevy nepřipravenosti, improvizace apod., projevující se uvolněností nebo nepravidelností větné stavby, rektifikacemi, nedokončenými výpověďmi apod., jevy spojené s dialogickou interakcí novináře a interviewovaného a s průběhem interview, např. přerušování, vzájemné korigování, nasazování a vzájemné reakce na tvrzení druhého, prvky zdvořilosti apod.

### **3. 2 Zvolený materiál**

#### **Žena a život**

Časopis *Žena a život* je časopis o ženách, od žen a pro ženy. Tento časopis vychází každých čtrnáct dní a obsahuje pro ženy velmi užitečné rady, a to rady, které se týkají kosmetiky, vizáže a vzhledu, módy, ale najdeme tu také věci, které se váží ke každému všednímu dni. Mám na mysli články, které píše třeba o tom, jak zvládnout školu a práci najednou, jak začít podnikat, přežít rozchod, nebo sebrat odvalu k radikálnímu životnímu rozhodnutí. Neméně zajímavé jsou také rozhovory se známými osobnostmi. V časopise *Žena a život* najdeme rozhovory s ženami, ale i s muži, o kterých se ženy chtějí dozvědět víc. Nalezneme tu rozhovory portrétní, které nám představí nějakou veřejně známou osobnost, její momentální plány a náplň práce. Každý rozhovor je obohacen o fotografie veřejně známé osobnosti, některé rozhovory jsou doplněné o tzv. fashion story, kdy

dotazovanou celebritu zároveň obléknou do aktuálních trendů módních značek. Takovéto fashion story mají za úkol čtenářky inspirovat a pro prezentované módní značky je to také vhodná reklama, jak se lépe zviditelnit. Součástí každého rozhovoru je tzv. medailonek, kde se čtenářky dozvídají základní údaje, o zpovídané osobnosti. Tento časopis vychází především pro ženy a to různého věku.

Hlavním cílem a záměrem redaktorek z ŽaŽ je přiblížit interviewované osobnosti jako originální a jedinečné bytosti, které se vyjadřují přirozeným a autentickým způsobem a zachovávají si kouzlo přirozeného projevu, který se redaktorky snaží převést „na papír“ v autentické podobě.

## **MF Dnes**

Periodikum *Mladá fronta DNES* má novinový formát a jedná se o deník, který je plný aktuálních novinek a zpráv z domova i ze světa, rozhovorů s politiky a zajímavými osobnostmi na daná témata, dále obsahuje novinky ze sportu, ze světa publicistiky, kultury či ekonomie a jako bonus tu najdete každý den magazín MF DNES, např. Doma Dnes, Ona Dnes, apod. Můžeme tedy říci, že v periodiku MF DNES si každý čtenář najde to své, neboť výběr je opravdu rozmanitý a pestrý. Články jsou doplněné o fotografie k danému tématu.

Nám jde ale především o rozhovory, které se v periodiku objevují. Vcelku pravidelně se tu objevují rozhovory na dané aktuální téma. Když zvolím námátkou jedno číslo periodika, tentokrát z letošního roku, tedy z roku 2012, řeší se tu otázka kauzy opilého lobbisty Janouška, který srazil ženu a ujel. Čtenář tedy musí znát základní informace o tom, kdo je lobbista Janoušek, co se konkrétně stalo, aby mohl celé kauze dokonale porozumět. Na všetečné otázky tu redaktorovi odpovídá bývalý premiér Mirek Topolánek. Neméně zajímavý je rozhovor se známým hokejistou Patrikem Eliášem, který se nedávno v NHL přehoupł přes tisícovku odehraných zápasů a ani v nejmenším ho nenapadá, že by měl ve svých 36 letech skončit kariéru. Největší zastoupení však mají zmíněné rozhovory s politiky, ministry, lékaři, apod.

## 6 Analýza portrétních interview v časopise Žena a život

### 6. 1 Anděla strážného jsem nechala letět .

Anna Stropnická je dcerou herce, režiséra a uměleckého šéfa Divadla na Vinohradech Martina Stropnického a scenáristky Lucie Stropnické. Absolvovala herectví na Vyšší odborné škole a od října roku 2011 studuje estetiku na Filozofické fakultě UK. Objevila se v seriálu Ordinace v růžové zahradě jako dcera Jana Šťastného a také si zahrála v prvním celovečerním 3D filmu V peřině. Momentálně hostuje v Městském divadle Mladá Boleslav v inscenacích Naše městečko a Nebezpečné vztahy. Annu Stropnickou zpovídala redaktorka Martina Vlčková.

Titulek interview s herečkou Annou Stropnickou zní: *Anděla strážného jsem nechala letět. Je jí něco málo přes dvacet a už si zahrála v nejsledovanějším televizním seriálu i v prvním českém 3D filmu. Jak si herečka Anna Stropnická představuje svou budoucnost a co pro ni znamená slavné příjmení?* Interview bylo publikováno v časopise *Žena a život*, č. 24/2011, str. 32-36.

V interview s Annou Stropnickou jsme se mohli dozvědět spoustu informací z její slibně se rozrůstající kariéry herečky, dále se redaktorka zaměřila na její studium, vyzvídala, jak se jí studuje, co od studia a také od herectví čeká, ale hlavním tématem bylo její slavné příjmení, které zdědila po otci. Velmi mě zaujalo jakými láskyplnými a kladnými slovy herečka vyzdvihovala svého slavného otce. Rozhovor se odehrával mezi dvěma ženami, proto z něho byla cítit příjemná atmosféra, která je důležitá pro to, aby rozhovor, který vznikne, byl kvalitní.

Mluvenost se v tomto rozhovoru promítá v několika rysech:

**A)** Mj. ve volbě stylově příznakových prostředků, jednak lexikálních, jednak morfologických a syntaktických.

V lexikální rovině jsou v hereččině případě expresivní výrazy, např. slova s kladným citovým zabarvením jako je např. ...soukromá **modlitbička**, **babička**, **andělíček strážníček**, aj. Expresivní výrazy druhého typu, tedy záporně zabarveného, v jejím projevu nenajdeme.

Dále v tomto projevu nalezneme mnoha slov cizího původu, která jsou přejatá do českého jazyka a v dnešní době jsou v běžné komunikaci užívaná i u nás. Pro mluvený projev nejsou zdaleka tak typická jako pro projev psaný, přesto v herečtině projevu takováto slova nalézáme. Např. ...záměrně **degradovat** jeden druhého..., **banalizovat**, ...v **médiích** jsem se dočetla..., musí být velmi **ambiciózní**..., **exhibicionistka**, **angažmá**, ...můj osobní **paradox**..., aj. Jedná se především o slova, která jsou typická pro profesi herečky (**média**, **angažmá**, **ambiciózní**). Namátkově zde nalezneme také slova zkratková, která se v mluveném projevu obvykle nepoužívají. Míjíme především ustálenou zkratku **SMS** a také film ve tři dé kvalitě, tedy **3D** film. V tomto případě je na místě požit spíše číslovku. Podstatné je také zmínit užití frazému typického pro běžnou mluvu, v tomto případě se jedná o frazém ...podle mě **úplně postavené na hlavu**...

Z hlediska roviny morfologické se jedná o hovorové varianty, především koncovky sloves, přídavných jmen a zájmen. V případě Stropnické jsme v několika případech shledali použití koncovky – **ou**, místo – **í**. Uvádíme konkrétní příklady: **hrajou**, **ponižujou**. Dále také užití koncovky – **ý** u přídavných jmen, místo koncovky – **é**, př. ...to mi přijde **směšný**... Vzhledem k mladému věku Anny Stropnické je přijatelné zachovat hovorová slova, a to především díky autenticitě jejího mladého projevu.

Z hlediska syntaktického jsme se zaměřili především na užití typu elipsy. Použita je tu především proto, aby Stropnická projev zestručnila a neopakoval to, co již bylo řečeno. Př. ...*Stejně jako takovou menší nadvládu žen. Připadá mi, že si zvykly (ženy) mužům víc rozkazovat a usměrňovat je. Ti (muži) jsou z toho zmatení a nevědí...*, *Jediné, co mě mrzí je, že má asi dost nepřátel (Martin Stropnický, Annin otec), protože spousta lidí nedokáže unést...* Jako čtenářka jsem u zmíněných typů elipsy neměla problém s pochopením celé výpovědi.

**B)** Dále jsme se z hlediska mluvenosti zaměřili především na zaznamenání jevů zvukové roviny, v případě Stropnické především na výplňková slova a otázky řečnického typu, které novinářce pokládá během svých odpovědí, ale v podstatě si na ně poté odpovídá sama. Tyto otázky slouží k udržování kontaktu s novinářem. Nejčastěji používaná výplňková slova jsou v tomto případě **třeba**, **prostě**, **vlastně**. ...když **třeba** svého partnera srazím..., ...podle mě to **vlastně** jen hrajou... Kontaktné otázky s novinářkou jsme zaznamenali v několika případech: *Do toho se spousta věcí neřeší z očí do očí, ale po*

*textových zprávách. Na rychlou domluvu jsou skvělé, ale na partnerskou komunikaci? Když řeknete něco ostřejšího, tak u toho většinou moc nepřemýšlíte – bývá to impulzivní., A co se týká kariéry? Nesním o žádné hvězdné budoucnosti., Upřímně? Takové stavy nemívám.*

Co se týká dalších mluvenostních prvků v tomto interview, např. metařečové komentáře, či zaznamenání neverbálních projevů během rozhovoru, žádné jsme v tomto případě nezaznamenali. V interview se neobjevuje žádná forma komentářů, ani poznámek v závorkách.

C) Z projevu Anny Stropnické nemáme pocit nepřipravenosti, její odpovědi působí promyšleně a připraveně. V otázkách ani odpovědích nepozorujeme žádné přerušování nebo skákání do řeči ani ze strany novináře, ani ze strany interviewované. V odpovědích interviewované si všímáme nedokončených vět. Jsou zakončené pouze třemi tečkami, tzn. že si čtenář může domyslet, jak by eventuelně mohla herečka ve své myšlence pokračovat. Př. *Tajně jsem si představovala, jak budu vypadat na plátně a co udělám s vydělanými penězi..., Lidi totiž neberou problémy jako zkoušku vztahu, ale jako komplikaci, kterou odstraní jedině tím, že se rozejdou..., Chci to vydržet, ale uvidíme, co přinese čas...* S redaktorkou Martinou Vlčkovou si vzájemně vykají, což umocňuje atmosféru a průběh celého rozhovoru. Vykání je typickým prvkem zdvořilosti.

## **6. 2 Shrnutí**

Psaný projev Anny Stropnické je adekvátní jejímu mladistvému věku, možná také proto zanechal žurnalista v hereččině projevu spoustu hovorových výrazů a výplňkových slov, která jsou tak typická pro běžný mluvený projev a na jeho základě jsou přenášena do projevu psaného. I přesto působí její odpovědi velmi promyšleně, rozumně a vyspěle. Z jejích odpovědí je jasné, že je Stropnická vzdělaná a inteligentní mladá žena, která má rozhled a zachovává si kouzlo přirozeného a promyšleného projevu. Jednotlivé odpovědi Anny Stropnické byly upraveny tak, aby působily přirozeně a měly pevnou textovou a syntaktickou výstavbu. Díky hovorovým výrazům však nemůžeme její projev považovat za zcela kultivovaný. Do tištěné podoby se z jejího mluveného projevu přenáší spousta typických prvků mluvenosti a psanosti.

## 7 Dítě vás rozhodně o nic nepřipraví.

V Čechách na sebe upozornila po boku mladší sestry Zuzany v muzikálu Filipa Renče Rebelové a v divadelní komedii Jak se vám líbí (Letní shakespearovské slavnosti), dále ve filmu Jiřího Vejdělka Václav a v oblíbeném seriálu TV Prima Přešlapy. Na Slovensku hostuje v Národním divadle a v Radošínském naivním divadle, věnuje se dabingu, natáčí seriál Ordinace v růžové zahradě a pravidelně koncertuje s vokální skupinou Fragile. Žije v Bratislavě, kde se svým partnerem, producentem Adrianem Rajterem, vychovává šestiletého syna Michaela. Soňa Norisová. Redaktorkou byla Martina Vlčková. Titulek rozhovoru se Soňou Norisovou zní: ***Dítě vás rozhodně o nic nepřipraví. Na Slovensku žije a hraje divadlo, v Čechách natáčí filmy (třeba Václav nebo Rebelové). Jak se herečce Soně Norisové daří sladit kariéru s rodinou? Žena a život, č.3/2012, str. 20-23***

Soňa Norisová si s redaktorkou Martinou Vlčkovou povídala o lásce a Valentýnu, neboť v době uzávěrky tohoto čísla časopisu, se blížil svátek zamilovaných. Dalším žhavým tématem bylo její mateřství po „třicítce“, a také vztah a propojení s mladší a známější sestrou Zuzanou. Norisová působí milým a příjemným dojmem a z odpovědí je patrné, že nemá problém mluvit narovinu o svých ženských citech a pocitech.

I v tomto rozhovoru budeme pozorovat mluvené rysy.

**A)** Norisová v psaném projevu používá především slova neutrální, ale oproti dalším dvěma interviewovaným ženám používá výrazně více deminutiv s kladně zabarveným významem. Deminutiva používá především v té souvislosti, když mluví o svém šestiletém synovi, např. **srdíčko**, ...o **holčičky** se má pečovat..., jsou to **květinky**..., nemusím být jen za **kočičku**..., od **malička**, ...jsou **chvilíčky**..., aj.

Co se týká slov cizích, narazili jsme na slova, která jsou přejatá z cizích řečí do českého jazyka a jsou u nás běžně používána. Např: **gentleman, katastrofa, negace, euro**.

V projevu Norisové jsme zaznamenali také slova univerbizovaná slova. Př. ...blížící se **čtyřicítka** na krku... (čtyřicet let na krku), ...myslela jsem si, že dítě stihnu do **třicítky**... (třicet let), ...fotí mě na **mobil** (mobilní telefon).



Z morfologického hlediska jsme nenalezli žádné větší prohřešky proti normě spisovného jazyka. Norisová používá spisovné koncovky – **i (věnuji, vystupuji)**. Tvoření koncovek u přídavných jmen, sloves i zájmen, bylo téměř vždy správné.

V syntaktické rovině se zaměříme především na elipsu (výpustku), která je hojně užívaná. *Snaží se zklidnit (lidé) a konečně hledají ty pravé hodnoty., Na moment mi tak došlo, že bych si to (rolí v muzikálu Cikáni) mohla zopakovat, ovšem..., V jejich případě (ženy, které vychovávají dítě samy) musí být mateřství o hodně těžší...*

**B)** Typické pro projev Norisové jsou kontaktní prostředky, které slouží k udržení nebo navázání kontaktu s novinářem. Nejčastější jsou kontaktní slova **no, víte. Víte, nemůžete si donekonečna něco natahovat, protože pak vám to praskne., No, ale já jsem její sestra!, No, možná někomu připadám naivní a patetická, ale...** Dále jsme si povšimli stejných typů otázek jako u Stropnické, kdy si Norisová v odpovědi sama klade otázku, na kterou poté odpovídá. *A jestli mi nevadí, že mě označují za sestru Zuzany Norisové?, A jestli padne či nepadne euro? Co bude, to bude...* Ani v tomto případě jsme nezaznamenali neverbální projevy, či metajazykové komentáře. Pro její projev není typické emfatické dloužené hlásky, expresivní projevy, ani nepravidelnost ve výslovnosti.

**C)** V projevu Soni Norisové nezaznamenáváme žádné výrazné projevy nepřipravenosti, rektifikace, ani nepravidelnosti větné stavby. Jediné, na co bychom si dovolili upozornit, jsou nedokončené myšlenky, stejně jako v případě Stropnické. Např. *A pak jsem zjistila, že jsem těhotná..., Možná kdyby status rodiny přinášel nějaké obrovské výhody nebo by tím naše dítě trpělo..., Co bude, to bude...* Z hlediska zdvořilostního si opět obě dvě ženy vykaší, dodržují pravidla slušného chování, neskáčou si do řeči, ani se nepřerušují. Celý rozhovor je uspořádaný a působí na čtenářky příjemným a uceleným dojmem.

## 7. 1 Shrnutí

Norisová ve většině případů používá spisovný český jazyk, čehož by si měl čtenář cenit o to více, protože jejím rodným jazykem je slovenština. Interview je otištěné v neutrálním spisovném kódu bez jakýchkoli vulgárních výrazů. Z odpovědí herečky je patrné, že nemá problém s tím mluvit o svých skutečných citech a pocitech, díky tomu se také odráží její čistá povaha a duše. Oproti Stropnické působí její odpovědi učeněji a její projev je o poznání kultivovanější než projev Stropnické. Norisová používá kvantum vět

oznamovacích, rozsáhlých souvětí, ale neodbíhá od tématu a odpovídá vždy na konkrétní otázku.

## 8 Doma chci muže, ke kterému budu vzhlížet.

Hana Zagorová je oblíbená česká zpěvačka (devítinásobná česká slavnice), textařka a herečka. Pochází z Petřikovic u Ostravy. V Brně na JAMU vystudovala herectví a veřejně se poprvé objevila v roce 1963 v soutěži amatérských zpěváků Hledáme nové talenty. Nazpívala řadu hitů, např. Mys dobrých nadějí, Za každou chvíli s tebou platím, Biograf láska, aj. Zahrála si také ve filmové komedii Trhák a v muzikálech Jack Rozparovač nebo Mona Lisa. Žije v Praze s operním pěvcem Štefanem Margitou. Hanu Zagorovou také zpovídala redaktorka Martina Vlčková.

Titulek rozhovoru letošní dubnové Ženy a život zní: ***Doma chci muže, ke kterému budu vzhlížet.*** *Už více než čtyřicet let patří Hana Zagorová mezi zpěvačky, kterým se tleská vestoje. Může za to nejenom její krásně zbarvený hlas, ale i jemná ženská duše, kterou vkládá do každé ze svých písniček. Žena a život, č.8/2012, str. 27-31*

Rozhovor s paní zpěvačkou Hanou Zagorovou byl pro redaktorky časopisu Žena a život velmi cenný, neboť Hana rozhovory často neposkytuje a dobře si rozmýšlí, do kterého periodika rozhovor podá. Zagorová se zpovídá o životě s mladším partnerem, o životě bez dětí, o životě, kdy člověk neustále cestuje a má nabitý program tak, že je vděčný za každou volnou chvíli, kterou může trávit se svým mužem.

A) Jako výše uvedené interviewované ženy, i Hana Zagorová užívá ve svých odpovědích především slov neutrálních. Typická pro její projev jsou opět deminutiva: ...o **krůček** ustoupit, ...všechny **písničky** odzpívala..., **maličká**, ...i **Helenka** Růžičková..., je v tom **háček**... Kdo zná zpěvačku blíže, tak ví, že deminutiva jsou častá i v její běžné komunikaci.

Dále jsou v lexikální rovině pro její projev příznačná ustálená slovní spojení, přísloví a frazeologismy: **Když kocour není doma, myšky mají pré...**, **...rozhodně nemáme italské manželství...**, **...žádný vztah se nerodí sám od sebe, musí se pěstovat a zalévat...** Na některé vřetečné otázky redaktorky, Zagorová odpovídá právě uvedenými příslovími nebo frazémy.

V jejím projevu je i výskyt slov univerbizovaných, leč velmi sporadicky, např. **sedmdesátník** (sedmdesátiletý muž), ...jsem rozená **optimistka**...(optimistický člověk).

Zagorová má kultivovaný projev, ale z hlediska morfologického musíme zmínit, že používá výrazy, které se k jejímu projevu vysloveně nehodí. Např. ...já se **radši posichruju**..., ...**chlap** by měl být **chlap**..., ...nebo **šlapat** desítky kilometrů..., ...já se **neflákám**..., ...jako kdyby u nás **vybuchla** bomba... Z morfologického hlediska nemá zpěvačka problém dodržovat správné tvoření koncovek, jak u přídavných jmen, tak u sloves i zájmen.

**B)** Zagorová používá kontaktní prostředky k navázání nebo udržení kontaktu s novinářkou. Nejtypičtější a nejčastější je pro zpěvačku kontaktní výraz **no**. *No, nevěřte tomu...*, *No, v tom je ten háček...*, *No, někdy se tomu nedivím...*

V odpovědích Zagorové jsou typické vložení promluvy někoho jiného, např. když zpěvačka líčí, jak jí někdo něco vyprávěl, v něčem ji podpořil, nebo když tzv. mluví sama sobě do duše, např. *Těšila jsem se a bála zároveň, protože jsem odjakživa trémistka, a najednou se vedle mě objevila nějaká tehdejší hvězda a řekla: „Bože, já tam tak nechci...“*, *Když jsem to udělala, tak vzdychnul a pravil: „To bude láska...“*, *V podstatě nikdy nenadávám na člověka, který to zavinil, ale řeknu si: „Dobře ti tak, Zagorová! Bylas málo ve střehu, a tady to máš...“* Ani v tomto případě jsme nezaznamenali žádné neverbální nebo mimojazykové prostředky související s mluveností.

**C)** I v tomto případě jsme si povšimli neukončených odpovědí na otázku, př. *To se mi hrubě nelíbí...*, *Trefila se i časově – řekla mi to před koncem roku a já se vdávala v červnu...*, *No, nevěřte tomu...* Zagorová s novinářkou si neskáčou do řeči, nechávají jedna druhou ukončit myšlenku a obě dvě si vykájí. Nezaznamenali jsme žádné nepravdivosti větné stavby, ani rektifikace. Její odpovědi číší na čtenářku svou promyšleností, důkladnou a vyčerpávající odpovědí a také dobrou náladou.

## 8. 4 Shrnutí

Hanin projev působí velmi kultivovaným a zdvořilým dojmem. Celý rozhovor je plynulý a působí formálním dojmem. Zagorová nepoužívá žádné vulgarismy, ani expresivní výrazy v podobě výkřiků, nebo otázek, její odpovědi jsou promyšlené a celé interview působí sourodě a autenticky. Jak uvedla sama redaktorka, která zpěvačku zpovídala, Martina Vlčková: *„Hanka nad každou vaší otázkou přemýšlí a hledá ta pravá slova, která by vystihla, co se jí právě honí hlavou. Stejně poctivě později přistupuje i k autorizaci – i když v textu nakonec opraví jen pár slovíček, je vidět, že jí na výsledku opravdu záleží.“* Žena a život, č.8/2012

## 9 Analýza komentářového interview v periodiku MF Dnes

### 9. 1 Zaplat'pánbůh, že špína vylézá ven.

Ministr zdravotnictví, Leoš Heger, který léta řídil Fakultní nemocnici v Hradci Králové, kde se před šedesáti čtyřmi lety narodil. Původní profesí je rentgenolog, vedl první CT pracoviště v Česku. Na politiku se dal před deseti lety, v roce 2002 byl jako neustraníík zvolen za ODS zastupitelem v Hradci. O sedm let později vstoupil do TOP 09 a stal se za ni poslancem a ministrem. Díky zvládnutí akce Děkujeme, odcházíme byl nějakou dobu jedním z nejpoblárnějších ministrů. Ministra Leoše Hegera zpovídala zástupkyně šéfredaktora MF Dnes Martina Riebauerová.

*Zaplat'pánbůh, že špína vylézá ven. Nedráždí ani neoslňuje. Svým způsobem je takový šedý. Před rokem zabodoval, když se mu podařilo obratným kompromisem ukončit lékářský protest Děkujeme, odcházíme. Od té doby chrlí jeden návrh za druhým. Ale má to nějaký reálný efekt?* Takto zní titulék z letošní *MF Dnes*, 24. březem 2012.

V tomto rozhovoru se Heger zmiňuje především o kampani Děkujeme, odcházíme, o platech lékářů a o zdravotnictví vůbec.

A) Z lexikálního hlediska jsme zaznamenali slova zkratková, hanlivá, cizí a univerbizovaná. Pro pana ministra jsou netypičtější a nejčastější slova cizí, kterými plní celý rozhovor. Domníváme se, že některá slova by bylo vhodné nahradit českými ekvivalenty nebo synonymy, aby byly pro čtenáře jasné a srozumitelné.

V projevu ministra Hegera jsme našli několik zkratkových slov, ale při podrobnější analýze jsme zjistili, že pan ministr používá zkratky minimálně a spíše se snaží pojmenovat danou věc celým jménem. Např. **VZP** (Všeobecná zdravotní pojišťovna), **ODS** (Občanská demokratická strana). V některé odpovědi použije zkratku, jindy celý název.

Dále zmíníme slova univerbizovaná, slovo záchranka je tady velmi časté: ...lidé ze **záchranky** nám říkali...(záchranná služba), **praktik**: ...banality, které mohou vyřídit **praktici**...(praktický lékař), **stovka** (stokoruna)...stále se vedou na „**topce**“...(myšleno ve straně TOP 09), toto slovo můžeme řadit také do slov zkratkových.

Celé interview se točí kolem kauzy *Děkujeme, odcházíme* a také kolem lékařů a zdravotnictví obecně, proto je zcela logické, že v něm nalezneme spousty odborných termínů z lékařské praxe a také profesionalismů. Např. ...nechal jsem si udělat **preventivní vyšetření...**, **lékařská komora**, ...s některými **propagátorkami alternativních porodů...**, **diabetička**, **optometristi**, **oční, praktičtí lékaři**, **ministr zdravotnictví**, ...příplácet si za **nadstandard**...

Mezi cizí slova můžeme řadit také některé zmíněné termíny nebo profesionalismy, které nejsou zcela srozumitelné pro člověka, který není tzv. z oboru. Častá a opakující se jsou slova: **rigidní**, **investiční**, **banální**, **banality**. Dále zmíníme slova, která mohou být pro čtenáře zcela neznámá, máme na mysli především slova: **gerontofilie**, **paternalistický** a **graeofilie**.

Z deminutivních výrazů jsme zaznamenali pouze jedno deminutivum se záporným smyslem: **idiot**, ve spojení *To je **idiot** a nemá tam co dělat*. Kladná jsme nezaznamenali vůbec.

Z morfologického hlediska jsme nezaznamenali žádné větší prohřešky proti normě spisovného jazyka. Ministr Heger nemá problém se spisovným a kultivovaným vyjadřováním a také správně dodržuje koncovky v případě sloves, zájmen i přídavných jmen. V jeho projevu jsou použita zejména slova neutrální. Nespisovná slova, která jsme zaznamenali, jsou: ...není **fér**..., staří **mazáci**.

**B)** Ministr Heger používá hezitační zvuky. Hezitačními zvuky máme na mysli paralingvistické jevy, např. porušování řeči vokály (**eeee**), nebo **hmm**, odkašlávání, neartikulované zvuky, které mohou vyjadřovat váhavost. Konkrétně zmiňme větu: **Hm, hm, toto vnímání – negativní, které v zemi převažuje – není fér**. V tomto případě je hezitační zvuk použitý z důvodu většího promyšlení odpovědi na danou otázku.

V projevu ministra Hegera jsme zaznamenali také kontaktní prostředky. Novinář Hegerovi předčítá titulky otištěné v jiných novinách a ministr se k nim má vyjádřit.

Např. *MR: Heger chce, aby krabička cigaret stála stovku.*

*LH: To jsem říkal já? Nebo někdo říkal, že já říkám?*

*MR: A tohle znáte? (Ukazuje ministrovi plakát s názvem Rozjeb..á země)*

*LH: Neznám, ale říkal mi o tom syn. Smím se podívat? Kdepak jsem?*

Dále zaznamenáváme doplňující informace v závorkách a poznámky redakční, které čtenáři slouží pro lepší představu, orientaci a úplnost rozhovoru.

Např. *MR: Mimochodem, jste kulich?*

*LH: Myslím, že ne. Rozhodně jsem nikde nezařídil žádné investiční akce, a miliardové už vůbec ne. Na ty teď ani nemáme. (Narážka na šéfa motolské nemocnice Miloslava Ludvíka, který o kuliších mluvil jako o prominentních pacientech, kteří mohou být nemocnici na oplátku nějak prospěšní.)*

*MR: Zkuste teď nebýt politik a říct, co se vám nepovedlo.*

*LH: Jediné, co mě teď napadá: možná když jsem vyměnil náměstkyni pro zdravotní péči, neprojednal jsem to politicky a byl z toho průšvih. (poz. red. – Heger krátce po svém nástupu odvolal náměstkyni Markétu Hellerovou z ODS, čímž popudil vlivného Marka Šnajdra.)*

*MR: A tohle znáte? (Ukazuji Leoši Hegerovi plakát s názvem Rozjeb..á země, dílo humoristy Štěpána Mareše v Reflexu, který v nelichotivých pozicích znázornil představitele státu. Ministr Heger je vyobrazen, jak vlně hledí na stařenku.)*

*LH: ...A že mě v mém věku dají na plakát s eroticko-patologickou tematikou, to bych mohl být hrdý (zasměje se).*

C) V mluveném projevu ministra Hegera jsme nezaznamenali žádné prvky nepřipravenosti, rektifikace, či nedokončené výpovědi. Ze zdvořilostního hlediska si s redaktorkou vykají, jeho odpovědi působí uceleným a příjemným dojmem. Nezaznamenali jsme ani žádné vzájemné přerušování se v otázkách a odpovědích. Zaznamenali jsme prostředky, kterými se snaží zapůsobit na čtenáře a vylepšit si u něho reputaci, tzv. se ospravedlňuje. Např. **Dělám, co můžu., Polepším se.**



## 9. 2 Shrnutí

Projev ministra Hegera působí velmi kultivovaně a spisovně. Nejvýraznější analýza se projevuje v prvním bodě, a to především v používání odborné terminologie z lékařského a politického hlediska a také professionalismů. Heger ve svých odpovědích uplatňuje dlouhá souvětí, ve kterých se může čtenář občas ztrácet a hůře se v nich orientovat. MF Dnes je seriózní periodikum, proto je jasné, že autorizované rozhovory dostávají spisovnou podobu bez zbytečných vulgarismů nebo expresionismů. Texty jsou pro čtenáře srozumitelné a čtivé, nejen díky jazyku, ale také díky redakčním poznámkám. Jeho jazykový projev v tomto rozhovoru zdá se být vzorový a autentický. V případě Hegera jsou užity jak souvětí, tak věty jednoduché. Užítý jazyk je spisovný a Hegerův projev lze tedy považovat za bezchybný.

## 10 Já nezametám

Šéf Vrchního státního zastupitelství v Praze se stal díky bývalé nejvyšší státní zástupkyni Renatě Vesecké. Ta navrhla odvolání jeho předchůdce Jiřího Kulvejta a jako jeho nástupce navrhla právě Rampulu. Do úřadu ho jmenoval v polovině února 2007 tehdejší ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil. Rampula do té doby pracoval na Nejvyšším státním zastupitelství v Brně jako ředitel odboru závažné hospodářské a finanční kriminality. Vlastimila Rampulu zpovídala investigativní reportérka MF Dnes Jana Klímová.

*Já nezametám... Šéf Vrchního státního zastupitelství v Praze Vlastimil Rampula tvrdí, že zametání citlivých kauz neexistuje, a když, tak pod odborným dohledem Nejvyššího státního zastupitelství. Ministr spravedlnosti na něj prý hází špínu a za návrhem zrušit vrchní státní zastupitelství pro nadbytečnost vidí snahu o obnovu generální prokuratury. Tento titulek byl v MF Dnes publikován dne 27. března 2012.*

Vlastimil Rampula zde obhajuje svoje jméno, tvrdí, že není „zametačem“ velkých kauz, jak se o něm tvrdí. Rozpovídal se také o kárné žalobě, která mu byla udělena. Podle některých prý Rampula ohrozil bezpečnost v budově pražského vrchního zastupitelství. Jaký má na to názor on sám?

**A)** V interview s Vlastimilem Rampulou jsme zaznamenali především velké množství názvů institucí, které souvisí s jeho povoláním: **Nejvyšší státní zastupitelství, Vrchní státní zastupitelství v Praze, Švýcarská konfederace, Odbor závažné hospodářské kriminality.**

Z hlediska lexikálního dále zaznamenáváme deminutivum v kladném smyslu: **stupínek**. Dále také odborné termíny a názvy související s politikou a povoláním šéfa Vrchního státního zastupitelství v Praze. Máme na mysli např. **generální prokurátor**, ...že jsme zametli kauzu **gripeny**..., **policejní orgán**, ...**pandury** byly zahájeny... V některých případech by bylo vhodné alespoň vysvětlit některé odborné termíny, anebo je nahradit synonymem, které by uvedlo význam na pravou míru.

Stejně jako v předchozím interview jsme ani v tomto nezaznamenali žádné větší prohřešky proti normě spisovného jazyka. Rampula dodržuje koncovky spisovné češtiny ve všech případech – v zájmenech, slovesech i jménech přídavných. Dále jsme si povšimli

některých typů elipsy. Např. *Komunikujeme, on (Miloš Zeman) mi jen tak mezi řečí řekne, že na mě podá žalobu a jedeme dál., Třeba si stáhli (pan Mečl) z informačního systému městského státního zastupitelství kompletní databázi..., Je vůbec s podivem, na co takový seznam potřebovali (pan Mečl).*

**B)** Nezaznamenali jsme žádná kontaktní slova, a to ani po bližším prozkoumání, nepravidelnosti ve výslovnosti, ani emfatické dloužení hlásek. V tomto bodě je Rampulův projev oproti dvěma ostatním nejchudší z hlediska mluvenosti a psanosti.

**C)** I v tomto případě nezaznamenáváme žádné rektifikace, ani nepravidelnosti větné stavby. Všimáme si především nedokončených vět, Rampula něco zmíní a novinářka jeho myšlenku dokončí. V podstatě se jedná o skákání do řeči, kdy novinářka chce na něco upozornit, a proto nenechá Rampulu dokončit myšlenku.

Např. *VR: Tady se třeba pořád říká, že se u nás něco zametá...*

*JK: ...že vy osobně jste vrchní zametač, neboli že velké a citlivé kauzy dozorované vašim úřadem jdou do ztracena.*

## **10. 1 Shrnutí**

Rampulovy výroky jsou spisovné, nepůsobí strojeně, spíše naopak velmi přirozeným a uvolněným dojmem. Formulace jeho odpovědí je velmi zřetelná, srozumitelná a jasná. Nešetkáváme se s formulacemi, které by rušily celkový psaný projev, jako např. hezitační zvuky, kontaktní prostředky. Mníme, že jeho celková úroveň vyjadřování je velmi kvalitní.

## 11 Systém selhal, zrušme strany.

Bývalý politický vězeň, antikomunista, disident. Jaroslav Popelka. Narozen v roce 1965 v Uherském Hradišti. Jeho otec byl úspěšný podnikatel za první republiky, za komunismu byl šikanován. Popelka studoval na strojí fakultě v Brně, kterou nedokončil. V letech 1988 – 1989 byl pětkrát vězněn za tzv. přečin proti veřejnému pořádku. Po listopadu 1989 vystudoval v Olomouci žurnalistiku a teologii, působil v Hnutí Duha, Nové hnutí, Pospolitost. Zakládá lidový orgán Národní rada s cílem svrhnout vládu. Je spoluiniciátorem Holešovské výzvy.

*Systém selhal, zrušme strany. Bývalý politický vězeň, disident, antikomunista. Bojovník proti minulému i současnému režimu. Výrobce a prodejce bronzového nářadí na obdělávání půdy. Jeden z iniciátorů takzvané Holešovské výzvy. Jaroslav Popelka. Publikováno v MF Dnes 29. března 2012.*

Tématem rozhovoru s Popelkou je Holešovská výzva, kde byl Popelka jedním z hlavních iniciátorů a také volby a celková politická situace obecně. Zpovídala ho známa redaktorka Barbora Tachecí.

**A)** V Popelkově projevu mají významnou roli především zkratková slova a také názvy institucí a ustálených slovních spojení. Ze zkratkových slov máme na mysli slova související s politikou, např. **EU** (Evropská unie), **PS** (Poslanecká sněmovna), ...to je opravdová **demo**...(demokracie). Dále se hojně zmiňuje o **Holešovské výzvě**, kterou lze v tomto případě chápat jako ustálené spojení.

Nejsou zaznamenána žádné expresivní ani vulgární výrazy, stejně tak jako slova univerbizovaná. Zaznamenáváme však bezpočet slov cizích, např. **pseudodemokracie**, **audit**, ...lidé sobečtí, **nefundovaní**..., ...zemi úplně **devastují**...

Jako v předešlých případech, i u Jaroslava Popelky jsou veškeré koncovky užity v souladu s normou spisovného jazyka ve všech případech (zájmena, přídavná jména, slovesa).

**B)** Častá jsou výplňková slova, dá se říci, že Popelkovo „nejoblíbenější“ je slovo **vlastně**, další používané je **takhle**. ...**vlastně** se všechno odvíjí od vnitřní kvality lidí..., ...**takhle**, kdyby bylo možné..., ...**vlastně** to jsou detaily..., ...myslím si, že **vlastně** nejlepší by asi bylo... I pro Popelku jsou typické hezitační zvuky, díky kterým se na chvíli

zamyslí a dává si tím pár sekund navíc na rozmyšlenou. **Hm**... *Mají. Ale politické strany je třeba...., Hmm, to bylo zneužité...*

Dále zaznamenáváme především mnoho kontaktních výrazů, které Popelka užívá pro návaznost s Tachecí. Tyto výrazy u něho mají v podstatě stejnou funkci jako hezitační zvuky, jsou po nich malé odmlky, proto je logické, že Popelka si jimi dává čas na rozmyšlení své odpovědi. **No**... *Je to trochu předčasně., No*... *A to si myslím, že je špatně., No*... *V podstatě... není nezbytné měnit systém., No, to záleží na tom, co si lidé budou přát.* Kontaktních a hezitačních prostředků se v Popelkově projevu objevuje velmi mnoho, proto můžeme říci, že jeho projev se nedá považovat za kultivovaný, a ze tří analyzovaných komentářových interview na nás působí nejhorším dojmem. Nezaznamenáváme žádné metajazykové komentáře, ani neverbální projevy.

C) Popelkův projev působí nepřipraveně a nesourodě, především díky velkému množství kontaktních prostředků, díky kterým si dává čas na rozmyšlenou, než redaktorce něco odpoví. Jsou tu časté velké pomlky, následné dlouho přemýšlení a až poté vyřčení odpovědi na položenou otázku. Vzájemné přerušování během výpovědi nezaznamenáváme.

## 11. 1 Shrnutí

Ze všech tří interviewovaných osob v periodiku MF Dnes působí Popelkův projev nejméně kultivovaně a profesionálně. V morfologické rovině se nedopustil žádného prohřešku v souladu normou spisovného jazyka, ale naopak v rovině syntaktické a zvukové musíme zmínit velké množství výskytu hezitačních zvuků a kontaktních prostředků. V tak hojné míře, v jaké je Popelka používá, působí velmi rušivým dojmem pro čtenáře. Celý rozhovor díky tomu působí nesourodě, nepřipraveně a neuceleně.

## Závěr

V této bakalářské práci jsme se zabývali analýzou interview a zaměřili jsme se na to, jakou roli v něm mohou hrát mluvené a psané prvky a jakou funkci v interview plní. Z hlediska jazykového jsme se zaměřili především na uplatňování spisovných a nespisovných prvků v projevech interviewovaného, zaznamenávání jevů zvukové roviny, zaznamenávání neverbálních projevů formou komentářů a poznámek v textu a také na prvky zdvořilostní, uvolněnost a nepravidelnost větné stavby a dialogické interakce novináře a dotazovaného v průběhu interview.

Po pečlivém prozkoumání materiálu, který jsme měli k dispozici, můžeme konstatovat, že v portrétním typu interview spatřujeme nejvíce prvků mluvenosti a psanosti v případě herečky Anny Stropnické, poté u zpěvačky Hany Zagorové a nakonec u Soni Norisové. V interview druhého typu, tedy komentářového, jsme zaznamenali nejvíc mluvených a psaných jevů v případě ministra zdravotnictví Leoše Hegera, který má nejširší zastoupení ve všech analyzovaných skupinách. Poté jsme nejvíce zaznamenali v případě Jaroslava Popelky, a to především v zaznamenávání jevů zvukové roviny, v případě Vlastimila Rampuly se jedná z hlediska mluvenosti a psanosti o nejhudší jazykový projev.

## 12 Seznam použité literatury

ČECHOVÁ, Marie a kol. Čeština, řeč a jazyk. 2.přepřac.vyd. Praha: ISV, 2000. ISBN 80-85866-57-9

ČECHOVÁ, Marie a kol. Současná česká stylistika. 1.vyd. Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-00-3

ČERNÝ, Jiří. Malé dějiny lingvistiky. vyd. 1. Praha: Portál, 2005.

ČMEJRKOVÁ, Světlá: Jazyk, média, politika. vyd. 1. Praha: Academia, 2003. 258 s. ISBN 80-200-1034-3.

ČMEJRKOVÁ, Světlá – HOFFMANNOVÁ, Jana: Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí. vyd. 1. Praha: Academia, 2011. 491 s. Lingvistika. ISBN 978-80-200-1970-7

Kolektiv autorů: Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Lidové noviny. 2002. ISBN 80-7106-484-X

DANEŠ, František. Český jazyk na přelomu tisíciletí. vyd. 1. Praha : Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6.

DANEŠ, František: K mluvenosti a psanosti ve vědecké komunikaci. In Termina 94, s. 203 - 208

DANEŠ, František - JEDLIČKA, Alois - HÁLA, Bohuslav: O mluveném slově. 1. vyd. Praha: SPN, 1954. 121 s. Metodické příručky.

GREPL, Miroslav. Příruční mluvnice češtiny. 2.vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-980-5

HOFFMANNOVÁ, Jana. Interview: mezi mluveným a psaným textem. Naše řeč. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>

KRČMOVÁ, Marie. Mluvenost a psanost jako slohotvorné činitele. Dostupné z: <http://www.muni.cz/research/publications/706100>

MACHÁČKOVÁ, Eva. Rozhovor s významnými osobnostmi. Naše řeč. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6231>

MINÁŘOVÁ, Eva. Stylistika pro žurnalisty. vyd. 1. Praha : Grada, 2011. 289 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-2979-4

OSVALDOVÁ, Barbora, KOPÁČ, Radim a kol. Rozhovory o interview. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova. Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1618-6

OSVALDOVÁ, Barbora - HALADA, Jan a kolektiv: Praktická encyklopedie žurnalistiky. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6

ŠTORKÁN, Karel - BAUMAN, Milan. Umění interviewu. 1. vyd. Praha: Novinář, 1973. 225 s. Knihovnička Novináře; sv. 2.



## 13 Seznam příloh

### Interview s Leošem Hegerem (MF Dnes 24. března 2012)

**Kdy jste byl, pane ministře – pokud to není příliš intimní otázka – naposledy u lékaře?**

Asi před šesti měsíci na očním. Pravidelně nikam nechodím, před čtyřmi roky jsem si nechal udělat preventivní vyšetření, a tím jsem získal pocit, že jsem pro své zdraví něco udělal. Pravidelné prohlídky nepochybně nedodržuji. Polepším se.

**Mimoходом, jste kulich?**

Myslím, že ne. Rozhodně jsem nikde nezařídil žádné investiční akce, a miliardové už vůbec ne. Na ty teď ani nemáme. *(Narážka na šéfa motolské nemocnice Miloslava Ludvíka, který o kuliších mluvil jako o prominentních pacientech, kteří mohou být nemocnici na oplátku nějak prospěšní.)*

**Postěžoval si vám coby ministrovi onen oční lékař na poměry?**

To ne. Mé návštěvy lékaře se většinou odehrávají v Hradci, kde mě všichni znají a příliš mě nekritizují. Kriticky se s lékaři bavíme spíš při běžných pracovních setkáních.

**Já bych pro vás jeden vzkaz od mého známého, nemocničního lékaře, měla. Rok po skončení akce Děkujeme, odcházíme mi píše, cituji: „Cítím pachut'. Potvrdilo se, že sliby jsou nanic a že i schopný, inteligentní a čestně vypadající člověk se změní v nespolehlivou figurku...“ A tak dále. Chcete to nějak komentovat?**

Hm. Hm. Toto vnímání – negativní, které v zemi převažuje – není fér. Když jsem s něčím nespokojený, vždy se ptám, zda je to problémem této země, nebo mě samotného. Vzkázal bych panu doktorovi, ať si neказí život. Že samozřejmě v Německu by měl na své pozici víc peněz, ale že je to jeho rozhodnutí, proč není tam a je tady.

**On má prostě pocit, že jste nesplnil to, co jste lékařům slíbil.**

Nemyslím si, že mé sliby budou někdy splněny pro každého lékaře v každé nemocnici po celé zemi. To neumím zařídit. Vždy jsme mluvili o průměru. A v době krize jsme přidali lékařům velmi razantně. Před rokem byl průměrný plat kolem padesáti tisíc, teď nejnověji to bude přes šedesát tisíc. Můj slib je navíc rozložen do tří let. Já bych rád lékařům splnil všechna jejich přání, ale není to možné, protože oni jsou jen součástí systému a ministr zdravotnictví není jen ministrem lékařů. Ale tohle když se řekne na půdě lékařské komory, je to naprosto devastující sebeodsouzení se.

**Ano, touto větou si kdysi naběhl už ministr Bojar. Abychom to uzavřeli: Vy máte před lékaři čisté svědomí?**

To jsou otázky, na které když člověk odpovídá, je to vždycky špatně. Ten slib jsem dal s nejčistšími úmysly a odmítám, že jsem se choval jako záludný zrádce. Já jsem samozřejmě věděl, že pracuji s nějakými pravděpodobnostmi. Je to i otázka politických a hospodářských možností. Dělán, co můžu.

### **A ono se to nedaří?**

Nedaří se dostat víc peněz do zdravotnictví. Zvýšit pojistné? Není politická vůle. Zvýšit spoluúčasť pacientů? To má též politické limity. Přidat ze státního rozpočtu? To těžko. Takže je třeba rozumně vycházet s penězi, které máme, a zvyšovat efektivitu. Ale to nejde nijak dramaticky rychle, protože to, jakým způsobem se u nás poskytuje zdravotní péče, i to, na co jsou zvyklí lékaři, sestry i pacienti, je strašně setrvačné a rigidní. V každé zemi je to jinak, je to jistý kulturní fenomén, a něco změnit je otázka jedné generace. Tedy nejméně deseti let.

### **Já mám pocit, že se o tom mluví dvacet let.**

Ano, a když se na těch dvacet let podíváte, zjistíte, že se nepodařilo ani to základní: aby hlavní roli při léčení lidí měli praktičtí lékaři. To teď předěláváme a chceme je lépe odměnit za jednotlivé výkony. Dnešní systém je pobízí k tomu, aby se moc nesnažili. Chceme je motivovat i k návštěvám pacientů v odpoledních hodinách. Lidé ze záchranky nám říkali: „Kdybychom nebyli zatíženi banalitami, které mohou vyřídít praktici, odpadla by řada zbytečných zásahů.“

### **Víte, že mi trochu připomínáte sopku?**

Fakt?

### **Chrlíte jeden nápad za druhým. Pořád čtu nějaké: Heger chce, aby... Ale pak bohužel nevidím reálný výsledek.**

Já vám řeknu jeden problém, který s novináři mám. Oni ze mě tahají věci, o nichž teprve uvažuji. Já už se to naučil neříkat, ale ono to někde stejně vypluje. Všechny ty věci totiž trvají dlouho a těch, které se nakonec podaří uskutečnit, relativně málo. Naprostá většina bohužel nevyjde. Navrhoval jsem třeba, aby lidé platili dvousetkorunový poplatek za návštěvu odborného lékaře bez doporučení praktika. Byla z toho dokonce ještě kontroverznější záležitost než poplatky. Takže jsme to dosunuli, i když já myslím, že to ještě na řadu přijde a možná ještě letos.

### **Někdy to mohl být i nesmyslný nápad od začátku – nebo to se vám nestává?**

Jistě se to stává, ale to politik nerad přiznává, protože v politice vás pak na tom každý koupe a říká: „To je idiot a nemá tam co dělat.“

### **Zkuste teď nebýt politik a říct, co se vám nepovedlo.**

Jediné, co mě teď napadá: možná když jsem vyměnil náměstkyni pro zdravotní péči, neprojednal jsem to politicky a byl z toho průšvih. (*Pozn. red. – Heger krátce po svém nástupu odvolal náměstkyni Markétu Hellerovou z ODS, čímž popudil vlivného Marka Šnajdra.*) Ale kdybych to projednával, tak bych to nikdy neudělal, takže možná to chyba nebyla.

**Zlé jazyky tvrdí, že vypouštíte jeden návrh za druhým, aby vás napodruhé nemohl premiér pokárat, že jste málo aktivní.**

To mě překvapuje, že mě někdo kritizuje za tohle. Já mám naopak pocit, že bychom mohli být kritizováni za to, že neděláme další a další reformy. Jenže čím déle jsem na ministerstvu, tím více zjišťuji, že to jde pomaleji, než jsem myslel.

**Tak si teď pojd'me vaše nápady vzít konkrétně a říci si, co se s nimi stalo. Budu vám číst titulky: Heger chce, aby se u lékaře platilo padesát korun místo třiceti.**

Neprůchodné politicky.

**Heger chce zrušit pětinu lůžek.**

Tuto akci vyhlásila VZP. Zatím se podařila pětina z té pětiny. To nemůžete dělat násilně.

**Heger chce, aby si pacienti mohli připlácet za nadstandard včetně volby konkrétního lékaře, třeba pana primáře.**

Je to připravený pokyn, který to spustí. Právníci se dlouho hádali, zda je to ústavní, nebo ne.

**Heger chce, aby krabička cigaret stála stovku.**

To jsem říkal já? Nebo někdo říkal, že já říkám? Ne, vážně, podle našich analýz jsou cigarety v přepočtu na kupní sílu levnější než jinde, takže jsme podpořili jejich zdražení a Kalousek ho chystá, ale za stovku to nebude.

**Heger chce, aby lékárny vydávaly jen určitý počet pilulek, a ne celé balení, aby se s léky neplývalo.**

To by byla dobrá aférka. A trošku jsem si to zavínil. Byl jsem dotázán, zda bych to pokládal za možné, já odpověděl, že ano, že někde to funguje a že by s tím samozřejmě byla práce. Přišel strašný řev z lékárenské komory a tím to skončilo.

**Podobně jste navrhoval, že lékaři v ordinacích nebudou předepisovat konkrétní lék, ale jen účinnou látku, aby se omezila korupce – a vhodný lék vybere až lékárna.**

Proti tomu strašným způsobem a s mimořádnou silou protestuje pro změnu lékařská komora. Nakonec máme jiné řešení: bude vypsána soutěž a léky, které budou cenově i účinkem nejvhodnější, se dostanou na listinu povolenou k předepisování. To je připraveno.

**Pak jste navrhl, aby některé pravomoci lékařů přešly na sestry. To byla pro lékaře další rána.**

Ano. Každý doktor toho chce udělat co nejvíc, to zaprvé. A zadruhé, do medicíny vtrhly po éře socialismu komerční zájmy, což je legitimní, nic odsouzeníhodného. Dobrým příkladem jsou třeba optometristi. To jsou lidé, kteří mají vzdělání, aby mohli předepsat brýle. Oni to umějí, akorát to oči nechtějí. Protože v zemích, kde optometristi fungují, je poloviční počet očních ambulancí. A to samé je teď u porodních asistentek. Navrhli jsme, aby převzaly část péče o těhotné, a vypukla strašná válka. Ozvali se gynekologové.

**Tvrdí, že péče o těhotné je u nás špičková a tohle je cesta zpět.**

Ale to není pravda. Mám na mysli jen běžnou péči, samozřejmě, že těhotná diabetička půjde k lékaři. Ono to jde, to je prokázáno z mnoha zemí. Lékaři se ale bojí, že přijdou o práci ve svých soukromých ambulancích. Přitom na sálech chybějí porodníci, protože se z toho stal rizikový a pracný obor.

**Na porodnictví jste se zaměřil. Chcete i porodní domy, něco mezi domovem a porodnicí.**

My je nijak nepropagujeme. Říkáme jen, že bychom je umožnili, budou-li poblíž nemocnice a nejlépe v jednom areálu. A prosím, aby se nesměšovaly porodní domy a porody doma. Ano, i porod doma bude podle nové vyhlášky teoreticky možný, ale musí být, bude-li to nutné, zajištěn převoz na operační sál a to během 15 minut. A ta podmínka je prakticky nenaplnitelná.

**Takže je to takový podvod.**

Není. Jen porody doma nezavrhujeme, ale ani nepodporujeme.

**Je vám tu poradkyní vaše žena?**

Ne, moje žena si myslí, že by se mělo rodit v porodnici, stejně jako si to myslí přes 95 procent žen. S některými propagátorkami alternativních porodů jsem mluvil, jsou celkem fajn, byť jsou tím trošku posedlé. Je to podobný fenomén jako odpírači očkování a já nejsem pro extremistický postup proti nim. Být je na místě otázka, zda tady nemá být stát více paternalistický, neboť jde o ochranu dítěte.

**Pane ministře, víte, co je to graeofilie?**

To nevím.

**A tohle znáte? (Ukazuji Leoši Hegerovi plakát s názvem Rozjeb...á země, dílo humoristy Štěpána Mareše v Reflexu, který v nelichotivých pozicích znázornil představitele státu. Ministr Heger je vyobrazen, jak vlivně hledí na stařenku.)**

Neznám, ale říkal mi o tom syn. Smím se podívat? Kdepak jsem? Aha, zřejmě je míněna gerontofilie. No, jsem si tady podobný. Poznal bych se. Vyšel jsem z toho dobře, jsem

oblečený. A že mě v mém věku dají na plakát s eroticko-patologickou tematikou, to bych mohl být hrdý (zasměje se).

**Ona je to recese, ale hlavně ohromná naštvanost ze současné politické situace- A přitom vaše vláda měla tak silný mandát.**

Já to opravdu vidím jako problém. Jelikož je to moje první vláda, tak nevím, zda je to běžné, staří mazáci, i ti z ciziny, říkají, že jakákoli koalice je vždycky problém. Ale tady to tedy leze ven strašně – taky díky Mladé frontě (*bere do ruky čtvrtěční vydání se zveřejněnými odposlechy, jak se Pavel Bém a Roman Janoušek domlouvali, kdo bude šéfem VZP*). Zaplat'pánbůh. Stále se vedou na „topce“ debaty, jestli nenastal čas odejít, a oponenti na to říkají, že ještě ne. Já svou hranici, za kterou bych nešel, mám.

## **Interview s Hanou Zagorovou (Žena a život, č. 8/2012)**

**Každý člověk prochází ve svém životě různými fázemi. Jaká je momentálně ta vaše?**

Snad to nezakřiknu a nevykoukne na mě za rohem nějaký kostlivec, ale mám se výborně, a to hlavně v tom smyslu, že dělám to, co zbožňuju. Dokonce koncerty odmítám, protože s Petrem Rezkem a Boom! Bandem nestačíme krýt poptávku. Ani v těch nejodvážnějších snech by mě nenapadlo, že budu ve svých pětadesáti ještě zpívat ve vyprodaných sálech a lidi mi budou tleskat vestoje! To je nádhera, kterou bych přála všem umělcům, a nejen z mé generace. Víím, že dneska jsou s návštěvností problémy. Mně ale určitě pomáhá fakt, že jsem často pryč – doprovázím manžela na cestách, tudíž jsme pro publikum vzácnější. Vlastně vedu takový rozpolcený život: když jsem v Čechách, tak hodně pracuju, když se Štefanem, tak si to užívám.

**Zmínila jste svůj věk, jak ho vnímáte? Jak se vůbec žena cítí mezi šedesátkou a sedmdesátkou?**

To je stejné jako v padesáti či v pětapadesáti, pakliže jste na tom zdravotně relativně dobře a nic vás výrazně nebolí... Já jsem rozená optimistka – ve všem hledám spíš to dobré, a pokud mě náhodou někde píchne, tak si řeknu, že je to normální. Vždyť ty moje kosti už toho tolik zažily... Má to ale samozřejmě i svoje úskalí. Když se člověk cítí poměrně dobře a navíc nemá děti, které by byly jeho zrcadlem, musí si dát pozor, aby nezačal nosit mašle a podkolenky. V tom je to nebezpečné, protože si nepřipadáte tak stará a můžete ulítnout... Já se občas divím, že už je někomu sedmdesát, a pak si najdenou uvědomím, že mě samotnou to čeká za pět let. Co za pět, vlastně už za čtyři, protože letos v září mi bude šestašedesát.

**A co tlaky okolí? Sice máme ve všem svobodu a spoustu možností, ale společnost ženám jejich datum narození neustále připomíná.**

Teď jsem četla knížku Larse Keplera Paganiniho smlouva a v ní jedna postava říká, že má trauma z toho, že od padesátky jí muži nepřipalují cigarety. Ano skutečně to ženy může znervózňovat. Já jsem naštěstí nekuřák a navíc trochu odlišný případ – lidé si mě všímají, protože mě znají, což zrovna není to pravé měřítko atraktivity. Klidně se totiž za mnou můžou otočit s tím, že vypadám špatně... V každém případě s tím nic nenadělám. Beru to jako součást svého života.

**Jaké vlastnosti by podle vás žena měla v sobě pěstovat? V dnešní době se třeba hodně sází na vysoké sebevědomí, o kterém si moje generace, narozená v sedmdesátých letech, může nechat jen zdát.**

Jestli vaše generace nebyla vychovávána k sebevědomí, tak ta moje dvojnásobně! Jsem naučená, že když se něco přihodí, hledám chybu v sobě. V podstatě nikdy nenadávám na člověka, který to zaviniil, ale řeknu si: „Dobře ti tak, Zagorová! Bylas málo ve střehu, a tady to máš...“ Jinak sebejistota je fajn vlastnost a určitě dobrý vklad do života. Jen nesmí převážít nad kvalitou.

### **A co intuice? Řídíte se jí?**

Vždycky. Intuicí a dalšími věcmi mezi nebem a zemí jsem se hlouběji zabývala už v době, kdy to ještě nebylo módní. Pak to módní být začalo, tak jsem s tím přestala. Je pravda, že každý člověk je něčím mimořádně nadaný, ale to neznamená, že z něj může být léčitel a může rozhodovat o osudu někoho jiného. To se mi hrubě nelíbí... Ovšem přiznám se, že mám pořád ráda karty, které беру jako společenskou záležitost. Čas od času zajdu ke kartářce, ale vždycky jí předem řeknu, že nechci slyšet žádné jobovky. Sice by mi je podle pravidel říkat neměla, ale já se radši posichruju.

### **Slyšela jsem, že vašeho manžela, operního pěvce Štefana Margitu, vám předpověděl jasnovidce, je to pravda?**

Ano, dokonce dva lidé nezávisle na sobě. Prvním z nich byla herečka Helena Růžičková, u které jsem byla na kartách a věštění z lógru. Ta mi během výkladu oznámila, že mi půjde za družičku. A to jsme tenkrát se Štefanem byli ve fázi, kdy jsem nevěděla, jestli se mnou koketuje, nebo se mi to jen zdá. Trefila se i časově – řekla mi to před koncem roku v červnu... A pak tu byl jasnovidce, který mi po kamarádce vzkázal, že už mám všechno zlé za sebou. No, nevěřte tomu... Tuhle větu bych nejradši říkala všem, protože je neskutečně posilující a povzbuzující. Pak jsme se potkali osobně a já zjistila, že je to naprosto okouzlující sedmdesátník, který se chová a vypadá jako z první republiky. Poprosil mě, abych zavřela oči a myslela na konkrétního člověka. Když jsem to udělala, tak vzdychnul a pravil: „To bude láska...“ A taky řekl, že dotyčný je muž mého života.

### **Svoji intuici jste tehdy nevěřila?**

Věřila, ale chtěla jsem se ujistit. Všechno bylo tenkrát takové čerstvé, ještě jsme spolu ani nechodili – všimla jsem si, že po mně Štefan kouká, a líbil se mi. Samozřejmě jsem váhala, protože byl o deset let mladší a já věděla, že nebudu mít děti. Pan jasnovidce i Helenka Růžičková mi ale dali krásné velké potvrzení. Dneska už jsme spolu dvacet let.

### **Žijeme v době, kdy skoro každé druhé manželství končí rozvodem. Jak se podle vás dá s jedním člověkem vydržet tak dlouho?**

Myslím, že nejde o dobu. Vždycky je to o těch dvou lidech a o tom, jak si to nastaví. Základem samozřejmě je potkat toho pravého partnera, který k vám patří, což se nemusí stát vždycky. No, v tom je ten háček... My jsme se poznali ve zralém věku – brali jsme se, když mi bylo šestačtyřicet let. Už jsme byli poučení z předchozích vztahů, měli leccos za sebou a nechtěli si to pokazit. Věděli jsme, že druhý člověk se nemá předělávat k obrazu svému. Pokud v to někdo doufá, nebude šťastný ani on, ani jeho protějšek... Je to marný boj. Druhého byste měla milovat i s jeho chybami.

### **Takže se podle vás muž a žena mohou domluvit a může mezi nimi existovat opravdu vyrovnané partnerství na celý život?**

Asi narážíte na všechny teorie o tom, že muž a žena jsou každý z jiné planety... Já si to nemyslím. A to ctím úlohu muže jako hlavy rodiny! Žila jsem v takové rodině už jako dítě a bylo to skvělé a naprosto v pořádku. Chlap by měl být chlap. Proč mu ubírat jeho postavení, které má od počátku života? Možná je to taky trochu dané mojí profesí – na jevišti stojím sama a mám určitou zodpovědnost, ale doma chci muže, ke kterému budu vzhlížet. Podle mě je to ženská přirozenost, i když se samozřejmě najde řada žen, které to mají jinak. Vztahy jsou velmi složitá záležitost a já všem přeju, aby měli štěstí a našli toho „svého“ člověka. Tedy jestli ho vůbec najít chtějí... Zním lidi, kteří tvrdí, že je jim daleko lépe samotným. Zřejmě je to pro ně pohodlnější. Když jste v páru, musíte myslet na toho druhého a občas taky o krůček ustoupit. Je to práce. Žádný vztah se nerodí sám od sebe, musí se pěstovat a zalévat.



## **Interview se Soňou Norisovou (Žena a život, č.3/2012)**

**Blíží se svátek zamilovaných, který ženy dělí na dvě skupiny – na ty, které ho s radostí slaví, a na ty, co ho ze srdce nenávidí. Kam patříte vy?**

Byly časy, kdy jsem se urazila, když na něj přítel zapomněl. Teď mu to pro jistotu raději připomenu, že už je za dveřmi. Valentýn sice není náš svátek, přišel z Ameriky, ale já jsem ho přijala. Beru ho jako důvod udělat si příjemný večer a zajít třeba na večeři. A určitě pro mě není jen o lásce k partnerovi, jedno srdíčko dám i svému synovi, sestře, rodině i lidem, kteří jsou mi blízcí.

**Vašemu Michaelovi je 6 let. Jednou z něj vyroste muž a na vás záleží, jaký bude.**

Myslím si, že to nezávisí jen na mně, ale uvědomuju si, že má možnost to ovlivnit. Ráda bych z něho vychovala čestného, dobrého a citlivého člověka. A galantního muže. V dnešní době už jen málokdy natrefíte na pravého gentlemana. Teď nemyslím takového, co si na to hraje – sice vám otevře dveře, ale jinak vás nechá vláčet tašky. Myslím typ muže, který má úctu a kavalírství v krvi. Takový mně samotné imponuje a snažím se na to myslet i při výchově. Michaela s přítelem od malička vedeme k tomu, že o holčičky se musí pečovat. Opakujeme mu, že jsou to květinčky, které musí chránit. A vypadá to, že naše slova padla na úrodnou půdu. Docela závidím ženě, která ho dostane!

**Matkou jste se stala po třicítce, což je v dnešní době pro některé ženy ještě brzo. Jak se díváte na ty, které dávají přednost kariéře před mateřstvím?**

Když mi bylo dvacet, plánovala jsem si, že dítě stihnu do třicítky. Pak mi najednou bylo třicet a nic. Začala jsem přemýšlet o tom, co pro mě znamená moje práce, nebo chcete-li kariéra, co opravdu chci a jak to skloubit s dítětem. Říkala jsem si, že by se určitě mělo narodit do příjemného finančního zázemí, jenže já v té době měla dluhy a na účtu nulu, což bylo dané mou povahou – jsem trochu bohém a finance mi moc nejdu. A pak jsem zjistila, že jsem těhotná... Dneska vím, že se není čeho bát. Dítě vás o nic nepřipraví a rozhodně s ním nic nekončí. Může se stát, že herečka dostane zajímavou filmovou nabídku, otěhotní a přijde o ni, ale copak je to její poslední film a už nikdy žádný jiný nebude? Mám pocit, že od té doby, co mám dítě, se mi víc daří. Moje energie a chuť do života jsou větší než kdysi. A kdybych si teď pořídila druhé, nemyslím si, že by mi ujel vlak.

**Jenže některé ženy to tak nevnímají – doba je otevřená, nabízí spoustu možností a dítě se často bere jako určitá překážka.**

Rozhodně jsem svůj život neztratila, ale získala jsem další rozměr. Dítě je na prvním místě, ale to neznamená, že byste své potřeby měla odsunout. Samozřejmě i já jsem měla různé pocity, ale týkaly se spíš zodpovědnosti. Říkala jsem si, jestli dokážu být zodpovědná za druhého, když s tím mám občas problém sama se sebou, ale pak to rychle přešlo. Je to ta nejpřirozenější věc na světě. A kromě toho nejsem na dítě sama. Uvědomuju si, že jsou

ženy, které nemají partnera ani rodiče, kteří by jim pomohli. V jejich případě musí být mateřství o hodně těžší, ale přesto do toho jdou a zvládají to.

**S otcem vašeho syna – producentem Adrianem Rajterem – žijete už dlouho, ale zatím jste se nevezli. Proč?**

Necítili jsme tu potřebu. Možná kdyby status rodiny přinášel nějaké obrovské výhody nebo by tím naše dítě trpělo... Ale nic takového se neděje. Jen jednou za mnou Michael přišel s tím, proč se jmenuju jinak než on. A že prý jsme museli mít svatbu, když se narodil. Tak jsme mu vysvětlila, že děti nepřicházejí na svět po svatbě, ale kvůli tomu, že se lidi mají rádi. Občas se mě ptají kamarádky, jestli nechceme náš vztah povýšit a přeci jenom se vzít, ale já to tak nevnímám. Podle mě jsme ho potvrdili dítětem. Žijeme spolu, protože chceme, tak proč na to mít nějaký papír. Samozřejmě se může stát, že za pár let bude všechno jinak. Moje sestra třeba tvrdí, že se s přítelem vezmou v šedesáti.

**Vaše sestra Zuzana je také herečka a navíc máte podobnou mimiku a styl řeči. Nepletou si vás?**

Pletou, neustále mi někdo říká „Zuzko“, ale už jsem si na to zvykla. Horší je to při natáčení. Stejně se totiž jmenuje postava, kterou hraju ve slovenské verzi Ordinance v růžové zahradě, takže to někdy bývá pěkný zmatek. Novináři se mě často ptají, jestli na sebe se Zuzkou nežárlíme, což považuju za naprosto zbytečnou otázku. A jestli mi nevadí, že mě označují za sestru Zuzany Norisové? No, ale já jsem její sestra! Máme se rády a fandíme si. Nechápu, že to někomu přijde divné a má potřebu to rozebírat.

**Před pár týdny začal rok 2012, o kterém se říká, že bude docela těžký a náročný. Jak ho vnímáte vy?**

Vím, na co narážíte – noviny jsou plné katastrofických zpráv a kdekdo straší koncem svět. Já bych to tak černě neviděla. Mám pocit, že se lidé snaží víc přemýšlet o svém životě. Snaží se zklidnit a konečně hledají ty pravé hodnoty. Možná někomu přijdu naivní nebo patetická, ale já jsem došla k tomu, že za štěstím se nemusíme nějak usilovně pachtit. Máme ho přímo před očima! Třeba včera jsme se synem drželi kolem ramen a dívali se na večerníček. A mně došlo, že právě tohle je pocit štěstí. Uvědomuju si, jak čas rychle běží, a snažím se vychutnat si každou chvíli. A jestli padne či nepadne euro? Co bude, to bude... Mám kde žít a co jíst, mám zdravé dítě a práci, která mě ještě ke všemu baví. Nečekám zázraky, ale odmítám podléhat negaci a katastrofickým vizím.

**Takhle vyrovnaná a pozitivní jste byla vždycky, nebo to přišlo s věkem a určitými zkušenostmi?**

Možná působím trochu harmonicky, ale věřte mi, že i já mám fáze, kdy v tom pěkně lítám. Někdy se na chvíli poddám melancholii nebo pocitu, že je proti mně celý svět... Ale nepodléhám tomu. Snažím se z toho rychle vyhrabat a mít nadhled. Zavolám kamarádce, o které vím, že mě rozesměje, nebo se jdu projít. Rozhodně nejsem typ, který si dá deku na hlavu. Jdu proti tomu.

### **A jak to teď vypadá s vaší prací?**

Momentálně mám volnější období – projekty, na kterých jsem měla pracovat, se přesunuly, takže natáčím další díly Ordinance v růžové zahradě a vystupuji s vokální skupinou Fragile. Tím pádem se můžu víc věnovat sama sobě. A tak jsem se rozhodla, že se po Vánocích dostanu zpátky do formy. Začala jsem chodit do fitness centra, které se zaměřuje pouze na ženy. Tedy ne, že by mi při cvičení vadili muži, ale co si budeme namlouvat – je to bez nich příjemnější. A navíc je to skvělá relaxace. Přišla jsem na to, že když ze sebe vydám energii při cvičení, zvládám pak víc věcí.

### **Není pro vás cvičení tak trochu nutnost? Herečku přece živi nejenom talent, ale i tělo a tvář.**

Máte pravdu, cítím to také jako zodpovědnost vůči svému povolání. Ne že bych chtěla vypadat jako supermodelka, ale nerada bych řešila situaci, že se nevejdu do kostýmu. Pro mě je fajn, když vím, že jsem v pohodě a můžu se soustředit pouze na roli, kterou mám hrát. Možná bych se na to mohla vykašlat, protože režiséři potřebují i ženy krev a mlíko, ale já, když přiberu, tak se mi z obličeje vytratí rysy a přestanu být určitý typ. Jsem taková nemastná neslaná, ztracená sama v sobě.

### **Nejste na sebe náhodou moc přísná?**

To si nemyslím. Rozhodně to nepřeháním ani se cvičením, ani s dietami. Jen mám vyzkoušené, co si můžu dovolit a co ne. Je pro mě zbytečně vyčerpávající, když se musím před kamerou soustředit na to, abych měla zatáhnuté břicho nebo zamaskovanou druhou bradu. A hlavně: když se o sebe starám, jako žena se cítím sebevědomější.

### **Kromě váhy ženy velmi často řeší také stárnutí. Jak se díváte na vaši pomalu se blížící čtyřicítku?**

Nad věkem moc nepřemýšlím, nemám na to čas. Ale občas se přihodí situace, které mi ho připomenou. Třeba před měsícem jsem zahlédla plakát na konkurz muzikálu Cikáni jdou do nebe. Mým snem vždy bylo zahrát si cikánskou dívku Radu, což se mi před pár lety podařilo, dokonce v samém divadle. Na moment mi jen tak proletěla hlavou myšlenka, že bych si to mohla zopakovat, ovšem vzápětí mi došlo, že takové role už mám za sebou. Jsou chvíle, kdy si člověk uvědomí, že se čas nedá zastavit. Na druhou stranu mám pocit, že pro ženu v mém věku existuje spousta zajímavých a charakterových rolí. Už nemusím být jen za kočičku a svádět každého, kdo projde kolem... Snad se mi nikdy nestane, že se mi to v hlavě otočí a začnu s plastikami. Nic proti nim nemá, pokud po nich žena vypadá přirozeně. Když ale občas vidím urputnost, s jakou se některé dámy snaží zachovat si mládí, tak je mi jich líto. Nemůžete si donekonečna něco natahovat, protože pak vám to praskne.

## **Interview s Jaroslavem Popelkou (MF Dnes, 29. března 2012)**

### **Koho jste o roce 89 volil?**

Myslím, že jsem jednou volil zelené, jednou jsem volit nebyl a pak už si nevzpomínám.

### **Byl jste odpůrcem předlistopadového a jste odpůrcem polistopadového režimu. Existuje na světě země, jejíž režim a řád považujete za optimální?**

Velice málo jsem cestoval, nemám představu, jak fungují jiné země. Myslím, že to není problém politického uspořádání, ale lidí. Jestli i v demokracii se dostanou nahoru lidé sobečtí, nefundovaní, dopadne to tak, jako to dopadlo u nás.

### **Nechcete tedy na systému parlamentní demokracie nic měnit?**

...No v podstatě... Není nezbytné měnit systém. Spíš jde o to najít mechanismus, jak dostat do řídicích funkcí to nejlepší, co ten národ má. Pokud by se to stalo, vůbec bych neměl důvod svolávat lidi na náměstí.

### **Rozumím, ale když jste pro zachování parlamentní demokracie, tak proč to neponechat oné parlamentní demokracii?**

Tady tento systém nefunguje, to je pseudodemokracie – jednou za čtyři roky můžeme přijít k volbám a pak už se jen bezmocně díváme, jak rozkrádají a devastují tuto zemi. Nemáme možnost je odvolat ani zabránit jim, aby kradli po stovkách milionů.

### **Jak byste si novou praxi představoval?**

Takhle – kdyby bylo možné v zastupitelské demokracii politika, který jakýmkoliv způsobem selže, okamžitě odvolat, tak je to pro mne dostatečná záruka, abychom nemuseli nic zásadního měnit.

### **Ale systém parlamentní demokracie spočívá všude na světě v tom, že výrazně zasáhnout můžete u voleb – neexistuje parlamentní demokracie, ve které by lidová fronta odvolávala politiky.**

No a to si myslím, že je špatně. Zvláště v naší zemi, kde ti lidé nemají vůbec žádné morální zábrany, vysmívají se nám do obličeje, a právě proto, že tu není jiná možnost, děláme to, co děláme.

### **Jen si v tom dělám jasno: vy byste chtěli systém parlamentní demokracie s výjimkou situací, kdy by chtěl lid odvolat jakéhokoliv politika? Rozumím tomu dobře?**

Ano ano.

### **A kdo je ten lid?**

Lidé jsou obyčejní lidé, kteří pracují, kteří žijí na vesnicích, kteří jsou v úřadech, prostě lidé této země. Každý čtvrtěk budou lidé, kteří nás podporují, nosit žlutou visačku s nápisem Stydím se za svého prezidenta nebo kovový odznak nebo žluté kolečko. Takže teď během čtrnácti dnů se ukáže, že nás podporují statisíce či miliony lidí.

**Takže až vyjdou lidé s visačkami do ulic, máte nějaké sčítací komisaře, kteří je budou sčítat, abyste věděli, jak silný je lid?**

Ne. To se velice snadno pozná vizuálně, když jdete po ulici. Když z deseti lidí, které potkáte, budou mít tři visačku, tak je celkem zřejmé, jaké procento.

**Teď si představte, že každý z nás bude potkávat různé množství lidí s visačkami – co si počneme?**

Myslím, že reprezentativní vzorek je tak tisíc lidí. Tady v Praze není problém potkat tisíc lidí, můžete si pak udělat poměrně přesnou reálnou představu, kolik lidí nás podporuje.

**Takže až budete mít pocit, že je dost lidí s visačkami, potáhnete na Strakovku?**

Ještě dostáváme hromadu mailů, já mám přehlcenou schránku. Pokud větší část národa dá podporu Holešovské výzvě na demisi vlády a připne si tu visačku, tak by měla vláda odejít, pokud je demokratická.

**A pokud to neudělá?**

Budeme stupňovat nátlakové akce a najdeme způsob, jak je nenásilnou cestou...statisíce lidí na náměstích, blokády vlády, parlamentu, Hradu. A budeme hledat další, ale zdůrazňuji, nenásilné cesty nátlaku.

**Pokud masové demonstrace nepřimějí vládu k odchodu, uděláte přesně co?**

Myslím, že tomu vláda nemůže odolat.

**Brzy mají proběhnout krajské a senátní volby, proč nejdete touto cestou?**

Sklání se to k tomu, že bychom do těch krajských voleb šli. Pokud by do dvou měsíců byly volby do Poslanecké sněmovny, nebyl by důvod svolávat demonstrace. Ale tady je příliš málo času, za dva roky tu zemi úplně zdevastují.

**Po svržení vlády chcete dočasnou vládu odborníků těšících se všeobecné důvěře. Jak se měří všeobecná důvěra?**

Každý člověk má nějakou pověst, v místě, kde žije. Ví se, jak se chová. A člověk, který je celostátně známý, má také nějakou pověst. Lidé ho znají, vědí, jak působil, o co se snažil. A prostě je třeba vybrat takové lidi, kteří jsou nesobečtí. Kde je zřejmé, že jejich činnost směřuje k dobru toho celku.

**Znovu se ptám, jak se bude zjišťovat všeobecná důvěra.**

Myslím, že v době internetu to není problém. Už teď nám přicházejí návrhy na lidi, které by lidé chtěli vidět v příští vládě. Pak je třeba dáme do internetové ankety.

**Nezdá se vám, že volby, které nazýváte nespravedlivými, byly nejpregnantnějším barometrem všeobecné důvěry?**

Nebyly, protože voleb se účastnilo malé procento lidí, a já myslím, že by bylo užitečné, aby teď volby byly povinné. A řeknu vám ještě jednu možnost, jak prověřovat lidi do politiky – jako to dělají velké firmy – měli by projít psychotesty.

**Takže psychotesty by měli procházet všichni lidé na všech kandidátkách a všichni takzvaně všeobecně důvěryhodní odborníci navrhovaní do dočasné vlády?**

Je to jedna z možností. Ale hlavní je odvolatelnost politiků.

**Jaký orgán by je měl odvolávat?**

Jediný, který má právo ho odvolat, jsou ti, kteří ho zvolili. A všichni politici by měli být volen přímo. To, že je někam jmenuje strana, je špatně. To už by nemělo být v budoucnu. Měly by kandidovat nezávislé osobnosti samy za sebe. Tím se naplňuje parlamentní demokracie.

**Parlamentní demokracie funguje na bázi politických stran. Nebo existuje někde parlamentní demokracie, která nefunguje na bázi politických stran?**

...Myslím si... že nejlepší by asi bylo... inspirovat se tím, co je blízko, ve Švýcarsku.

**Ale vždyť i tam mají politické strany.**

...Hm. Mají. Ale politické strany je třeba po zkušenostech, které máme, maximálně zbavit vlivu. Strany prostě selhaly, udělaly obrovské škody a je třeba maximálně omezit jejich vliv.

**Tak je rovnou zrušme, ne?**

No to záleží na tom, co si lidé budou přát.

**Když nebudeme volit politické strany, ale jednotlivce, kdo bude určovat nějakou strategii vládnutí? Vyšší daně, nižší daně, vztah k EU, rozpočet atd.?**

No... je to trochu předčasné. Ale když lidi budou chtít strany, tak ať to tam je. Já si jen myslím, že ty strany selhaly a je třeba je odstranit.

**Co od nových voleb čekáte? Že najednou budeme mít politický sbor plný důvěryhodných, morálně čistých odborníků, kteří nikdy neselžou?**

...Vlastně všechno se odvíjí od vnitřní kvality lidí. Takhle... myslím si, že vy se toho trochu bojíte, že když tedy odstraníme vládu, že by tam mohli přijít ještě horší. Ale...

**Bojím se toho, že dav na ulici bude určovat, kdo bude svržen. Z toho mám hrůzu.**

Myslím, že se bojíte úplně zbytečně... ta vůle tady měnit věci k lepšímu je velice silná. A není to žádný dav, to jsou obyčejní lidé, voliči, kteří mají právo projevit svoji vůli. Když něco zadrhne, musíme mít možnost toho dosáhnout – to je demokracie podle mě. To je opravdová demokracie.

**Ani jednou vám neprobleskly hlavou historické reminiscence, kdy se pro dobro této země kolektivizovalo nebo se zavírali a popravovali lidé? Vždycky šlo o zájmy lidu, víte?**

Ne. To bylo zneužitě. To bylo vnuceno z východu. Naši lidé by to dělali jinak, pokud by tu nebyl nátlak z Moskvy a sovětští poradci. Já prostě v ten národ věřím.

**Kromě politiků chcete vyměnit i státní zástupce, soudce, vedení policie, manažery státních podniků – kdo bude rozhodovat, kteří půjdou?**

Bude se muset vzít v potaz mínění těch lidí, kteří na těch soudech pracují, mínění těch obyčejných policistů, kteří vědí, jak se jejich šéf chová...

**Konečně se mu budou moci pomstít za to, že loni nedostali dovolenou na přelomu července a srpna, jak chtěli?**

Ne ne ne ne. U těch lidí myslím, že nebude problém provést audit jejich působení. Cesta se najde. Nezávislá komise to pak vyhodnotí...

**Kdo bude v té komisi?**

To jsou details, které není třeba teď řešit. Když je dobrá vůle, cesta se najde.

**Jen bych se nerada dočkala doby, až soudce č státní zástupce bude vyvádět lidové komando.**

Takhle: ti lidé, kteří se nám hlásí, hledají mechanismy a odpovědi na to, co se ptáte. Jde nám o jiné nastavení systému, který přestal fungovat. Jde nám o takovou demokracii, kde mají lidé reálnou možnost zasahovat do chodu země. A odvolávat politiky.

**Až tito lidé rozhodnou, že je třeba vystěhovat Romy nebo Židy nebo kohokoliv jiného z této země, má to ten politik poslechnout, nebo se nechat odvolat?**

Rozhodující musí být vítaně vůle těch lidí. Politik nemůže jít proti vůli většiny toho národa.

## **Interview s Vlastimilem Rampulou (MF Dnes, 27. března 2012)**

**Jsou na vás podány dvě kárné žaloby a víte, že vaši „nadřízení“ s vámi moc spolupracovat nechtějí. I kdybyste obě řízení vyhrál, zůstanete za takové situace ve funkci?**

Pokud jde o ministra Pospíšila, ten se mnou nespolupracuje už dlouho. Moc ideální to pochopitelně není, když na mě ještě navíc hází špínu. Pokud jde o pana Zemana, také to není ideální situace. Komunikujeme, on mi jen tak mezi řečí řekne, že na mě podá kárnou žalobu, a jdeme dál. Je to podivné, ale každý máme svůj úřad a já k tomu přistupuji jako profesionál. Nemám důvod opouštět pozici vrchního státního zástupce v Praze.

**Třeba by se vaším odchodem situace uklidnila.**

Ty útoky jdou na celé Vrchní státní zastupitelství v Praze, nikoliv na moji osobu. Tady se třeba pořád říká, že se u nás něco zametá...

**...že vy osobně jste vrchní zametač, neboli že velké a citlivé kauzy dozorované vašim úřadem jdou do ztracena.**

Kdo to řekl, že jsem zametač? Paní Benešová v pořadu ČT Otázky Václava Moravce. Skutečnost je taková, že když se nějaký případ odloží, tak to přezkoumá Nejvyšší státní zastupitelství. Když se zastaví stíhání, je to opět několikrát prověřováno. Ať mi někdo doloží, co to je zametení. To prostě neexistuje. Já se třeba odčítám, že jsme zametli kauzu greeny. Jak jsme ji mohli zamést, když není skončeno prověřování? Pořád se to prověřuje.

**To je právě to, co zavání zametáním. Pořád se to probvěřuje, jak greeny, tak pandury...**

Pandury byly zahájeny z mého pokynu. Kdybych nedal pokyn k zahájení úkonů trestního řízení, tak v tom policie tápe dodnes.

**Únik informací v kauze pandury ukázal, že existuje svědek, který tvrdí, že na jednání o nákupu pandurů byl lobbista Dalík a řekl si o úplatek. Proč doposud nepadlo obvinění?**

To se zeptejte policejního orgánu. Ten kdo zahajuje stíhání, ten, kdo vyslýchá, kdo vede prověřování, je policie. Jinými slovy, nezametá státní zastupitelství. Odkládačky vydává policie.

**Řada sledovaných případů ale také skončila na tom, že obvinění sice padlo, ale váš úřad už nepodal obžalobu. To budí podezření ze zametání.**

Asi nebyly důvody pro podání obžaloby. Tady jsou takové kontrolní mechanismy, že postup státního zástupce je přezkoumáván ještě dalšími třemi osobami. Kontroly práce vrchního státního zastupitelství také dělá Nejvyšší státní zastupitelství, takže jestli se tu něco zametá, tak pod jeho odborným dohledem.



**Nejvyšší státní zástupce Zeman na vás podal kárnou žalobu kvůli tomu, že jste zveřejnil video zachycující zřejmě demontáž odposlechů v kanceláři vašeho náměstka Libora Grygárka. Vy akci považujete za nelegální, poslanci však dostali vysvětlení od Útvaru zvláštních činností, že šlo o legální akci. Změnil jste názor?**

Já jsem to videl v médiích, osobně mě nikdo s tímto stanoviskem neseznámil. Já jsem v této věci podal trestní oznámení na neznámé osoby a nyní je třeba vyčkat na závěry vyšetřování. Jsem nadále přesvědčen, že osoby, které tu byly za asistence pana Mečla, tu nebyly legálně.

**Kdo tedy podle vás stál za nelegální akcí?**

Žádnou teorii nemám a jako vrchní státní zástupce si ani nemohu dovolit spekulovat. I experti na policejní činnost mi ale říkají, že způsob provedení akce, kterou jsem ukázal na videu, není to, co normálně dělá policie.

**Vy osobně žádné pochybnosti kolem náměstka Grygárka, který zřejmě zajímal policii nebo tajnou službu a který si údajně telefonoval s lobbistou Janouškem, nemáte?**

Ne. Pokud někdo má pochybnosti o správnosti jeho postupů, byla tu nějaká technika, někdo ji zákonně povolil a sbíral data, muselo by jít o podezření z opravdu závažného trestného činu. Protože jinak si nedovedu představit, proč by někdo do kanceláře nasazoval odposlechy. Ale o takovém podezření nejsem informován. Nikdo mi neřekl, že se mám bát, že si mám dávat pozor a chovat se vůči svému náměstkovi obezřetně.

**Jste hodně kritický k dočasnému Mečlovu vedení. Jaké jsou všechny důvody?**

Pan Mechl nahlížel do všech spisů, a dokonce měl některé spisy vedené na sebe jako referent. Přidělovala mu je jeho podřízená, ředitelka odboru závažné hospodářské kriminality magistra Bělohávková. To mi přijde dost nestandardní.

**Šlo o nějaké citlivé spisy?**

To vám teď neřeknu. Byly tři nebo čtyři. Další věc je, že sám pan Mechl vykonával prověrky na městském státním zastupitelství. To já teď analyzuji. Není to běžný postup.

**To je v rozporu se zákonem? Připravujete nějaké kroky v těchto věcech?**

Není to v rozporu se zákonem, ale říkám, že to není běžné, tohle my neděláme. Třeba si stáhli z informačního systému městského státního zastupitelství kompletní databázi všech věcí, které se tam zpracovávají. A já jsem musel hledat, pít se, kde ten seznam je. Dostal jsem ho až na vyzvání a ještě navíc není kompletní. Částečně byl mimo spis. Je vůbec s podivem, na co takový seznam potřebovali. Je to citlivá věc.

**Druhá kárná žaloba na vás je kvůli kauze Mostecké uhelné. Vy jste kvůli tomu v minulých dnech celý spis předal přímo Nejvyššímu státnímu zastupitelství, protože jste podjatý, a vyloučil jste tak z dalšího dozoru celý svůj úřad. Proč?**

V kárné žalobě je mi vytýkáno, že jsem nedostatečně kontroloval v této konkrétní věci své podřízené, nejnižší postavený byl doktor Letko, který kauzu zpracovával. Nemůžu být činný jako vrchní státní zástupce v této věci, protože se zněním kárné žaloby zásadně nesouhlasím. A protože se budu bránit v rámci řízení o kárné žalobě, tak nemůžu zároveň kauzu dozorovat. Byl jsem vlastně donucen, abych tento krok udělal. V rámci vyjádření sneseme důkazy, proč je kárná žaloba nedůvodná.

### **Odmítáte tedy průtahy z vaší strany?**

Až do doby, kdy začal velvyslanec Švýcarské konfederace objíždět ministry, aby se připojili k trestnímu řízení ve Švýcarsku, nemělo Nejvyšší státní zastupitelství nejmenší problémy s postupem v kauze a činnost pana Letka byla hodnocena jako velmi kvalitní.

### **Ministerstvo spravedlnosti připravuje reformu justice, která počítá se zrušením vrchních státních zastupitelství jako celého mezičlánku. Co myslíte, bude tento stupeň mezi městským a nejvyšším zastupitelstvím chybět?**

Doposud nikdy nikdo nedoložil důvodnost zrušení vrchních státních zastupitelství.

### **Třeba je tím záměrem rozbít právě strukturu vašeho úřadu, různé vazby...**

Od roku 2007, co jsem tady, jsem zažil již dvě vlny, kdy měl být zrušen celý stupeň vrchních státních zastupitelství a s ním i vrchních soudů. Vždycky za těmito návrhy stál ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil. Předtím, co vím od kolegů, se to ale objevilo také. Ale přiznávám, že jsem slyšel, že nyní je tento záměr dáván do souvislosti s mou osobou. Ale o žádných vazbách nevím.

### **Co se vlastně stane, když vrchní zastupitelství nebude?**

Vrátíme se do dob minulých, kdy tady fungovala generální prokuratura a generální prokurátor měl neomezené oprávnění vůči konkrétním státním zástupcům v konkrétních věcech. Je to prostě snaha a ambice Nejvyššího státního zastupitelství zasahovat do konkrétních věcí.

### **Takže podle vás to znamená vyšší riziko ovlivňování konkrétních kauz?**

Určitě je to riziko mnohem vyšší. Nyní může Nejvyšší státní zastupitelství zasáhnout pouze do případů zpracovávaných na vrchním státním zastupitelství a přes nás může do krajských zastupitelství. A už nemůže na okresy, kde je ovšem zpracováváno 90 procent všech věcí, včetně korupčních kauz. Pokud se posuneme o stupeň níž, tak nejvyšší zastupitelství již dosáhne i do kauz na okresech. Jestliže přitom nejvyššího státního zástupce volí vláda – čili politici – a tento člověk může být odvolán bez důvodu, tak mám velké obavy, že tento institut může být zneužíván.



